

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Analýza šíření fake news a dezinformací ve vztahu k
pandemii Covid v českém kontextu optikou teorií
propagandy**

Anna Raková

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

**Analýza šíření fake news a dezinformací ve vztahu k
pandemii Covid v českém kontextu optikou teorií
propagandy**

Anna Raková

Vedoucí práce:

PhDr. Petr Krčál, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2022

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Petru Krčálovi, Ph.D. za odborné vedení práce, cenné rady, trpělivost a ochotu při konzultacích.

Obsah

1	ÚVOD	6
2	TEORIE PROPAGANDY	10
2.1	Definice propagandy	11
2.2	Charakteristika propagandy a její šíření	12
2.3	Typologie propagandy.....	14
3	DEZINFORMACE	17
3.1	Dezinformační weby	18
3.2	AC24, Sputnik, Parlamentní listy.....	19
4	METODOLOGIE.....	22
5	ANALÝZA WEBU AC24.....	24
6	ANALÝZA WEBU DŮLEŽITÉ 24.....	31
7	ANALÝZA WEBU PARLAMENTNÍ LISTY	37
8	ZÁVĚR.....	44
9	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	48
10	RESUMÉ.....	51

1 ÚVOD

Každodenní setkávání se s mediálními články je nedílnou součástí života snad každého z nás. V dnešní době se můžeme bavit převážně o vlivu internetových médií. S tím souvisí i fakt, že tato sdělení nás ovlivňují a často utvářejí naše vnímání reality, aniž bychom si to sami uvědomovali (Alvarová 2019: 13–14)). Právě to je důvodem, proč jsem se rozhodla této problematice ve své práci věnovat. Internetová média zaručují, oproti klasickým médiím (např. noviny), větší rovnoprávnost společnosti a svobodu nejen vyjadřování, ale i výběru přijímaných informací. Na internetu nemusíme informace pouze nacházet, ale můžeme je i sami vytvářet a zapojovat se do diskuze. Zároveň díky téměř nekonečnému množství dostupných informací je každý čtenář schopný najít si v médiích to, s čím nejvíce souzní. Ve výsledku je každý konzument sám zodpovědný za to, jak si konkrétní informaci vysvětlí či jak se v ní orientuje (Nutil 2018: 90). Ocitáme se ve světě, kde se pouze v České republice pohybuje na internetu více než 80 % domácností. Zvykáme si být online, sledovat nepřetržitě zprávy nebo třeba jen tak brouzdat po sociálních sítích (Gregor – Vejvodová 2018:44). S rozmachem médií na internetu souvisí rozmach dezinformací či fake news, pomocí kterých se mnohokrát snaží šířit konkrétní propagandu, i když to nemusí být podmínkou. Dezinformace potom často využívají rétoriku, která působí na emoce člověka. Lidský mozek hodnotí sdělení spíše subjektivně a na základě emocí nežli pomocí objektivního hodnocení. To je důvodem, proč je pro čtenáře přitažlivější strhující titulek cílený na emoce namísto článku, který se snaží pouze informovat a není citově zabarvený (Gregor – Vejvodová 2018: 85).

Dezinformační weby jsou nejlepším příkladem toho, jak je možné využívat svobody a prostoru na internetu, což představím na konkrétních příkladem dále v práci. Mediální články jsou utvářeny tak, aby pro čtenáře bylo téma co nejzajímavější, a měl tendenci titulek rozkliknout. Tím se dostáváme k nejvíce řešenému tématu poslední doby, pandemii Covid-19. Mluvíme o katastrofě, která si vyžádala mnoho životů, ohrozila ekonomiku celého světa a v neposlední řadě

polarizovala společnost, ale na druhé straně přinesla médiím nové téma, které je třeba řešit. Jde právě o onu neznámou situaci, která dává prostor pro utváření veřejného mínění, a to pomocí mediální propagandy, která v tomto případě umožňuje využívat strachu společnosti a dává prostor pro vznik nabízejících se dezinformací. Právě těmto zpravodajským webům, které využívají strachu a nedůvěry, se budu věnovat v této práci. Média tvarují náš názor a vnímání reality, ale stejně tak my tvarujeme média. Jsme to totiž my, čtenáři, kdo vytváří obsah zpravodajských webů a určuje, kterému tématu bude vyčleněn jak velký prostor. Jedná se tedy o vzájemný vztah, kdy obě strany jsou na sobě závislé (Nutil 2018: 90). V českém prostředí najdeme širokou škálu médií, která mají za hlavní cíl šířit své dezinformace. Já se v mé práci budu věnovat konkrétně třem zpravodajským internetovým médiím, a to portálu AC24, Parlamentní listy a Důležité 24. V průběhu práce jsem musela vyřadit server Sputnik z analýzy, z důvodu dění na Ukrajině a vzniklým opatřením. Vzhledem k široké blokaci v prostoru dezinformačních kanálů nemohu ani nahradit Sputnik stejně silným zpravodajským portálem, jelikož bylo zachováno jen několik málo podobných webů. Abych zachovala analýzu postavenou na třech vzorcích, vybrala jsem si jeden z dostupných dezinformačních webů, kterým je Důležité 24. Hlavním důvodem mého výběru médií jsou podobné znaky všech tří zmíněných portálů. Můžeme zde zaznamenat silnou pro-východní rétoriku, a naopak očeřování kroků, které přichází ze západu. Dalším důvodem je, že se jedná o jedny z největších dezinformačních mediálních webů, s čím se pojí i dosah jejich obsahu mířící ke čtenářům. O vlivu dezinformačních kanálů na čtenáře vzniklo nemálo studií, jednou z nich je například *Výzkum veřejného mínění k problematice dezinformací* zadaný Ministerstvem vnitra¹ nebo třeba *Dezinformace jako byznys* zabývající se financováním dezinformačních portálů².

¹ Spurný, Martin (2019). *Výzkum veřejného mínění k problematice dezinformací* (Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění).

² Syrovátka, Jonáš a kol. (2020). *Dezinformace jako byznys* (Praha: Prague Security Studies Institute).

Cílem mé práce je pomocí analýzy určit, zda zmiňované zpravodajské portály publikují články obsahující propagandu, kterou se snaží šířit mezi své čtenáře. Dále potom určit, o jaký typ propagandy se jedná, a jak ji konkrétní portál využívá. K dosažení tohoto cíle mi pomohou následné výzkumné otázky: Jak vybraná média informují o tématu Covid-19, popřípadě o očkování? Mají články v těchto médiích nějaké specifické rysy? Jaké prvky propagandy jsou nejčastěji využívány? Jsou články podloženy dostatečnými fakty, obsahují nějaké zdroje? Je uveřejněné jméno autora textu?

Abych byla schopna analyzovat internetová média a odpovědět na výzkumné otázky, je důležité nejprve vymežit některé základní pojmy. V teoretické části se nejprve budu zabývat vymezením pojmu propaganda, jeho vznikem, a především popíšu typologie, které budu dále využívat k analýze dezinformačních webů. S tím se pojí další část mé práce, čímž je definice pojmu fake news a dezinformace. Nakonec se před samotnou analýzou zastavím u charakteristiky dezinformačních webů, kde se budu věnovat konkrétně třem již zmíněným portálům, které jsem si pro tuto práci vybrala. V této části budu využívat převážně odbornou literaturu, která se zabývá zmíněnými pojmy, jako je například *Propaganda, Průmysl lži, Politická komunikace – propaganda* a mnoho jim podobných. Po představení typologie a charakteristik potřebných pojmů se přesunu k samotné analýze. Analyzovat budu obsah a sdělení článků a hodnotit je budu pomocí kritérií, které představím v teoretické části. Jak jsem již zmiňovala výše, budu pracovat s články zabývající se Covid-19 v České republice. Důvod zvolení českého prostředí je znalost prostoru, ve kterém žiju a větší přehled nad tuzemským děním. Důvodem pro zvolení tohoto prostředí je dále výrazná polarizace ve společnosti v otázkách ohledně Covidu-19 a očkování, s čím vzniká větší prostor pro mediální manipulaci. Média se tak mohou zaměřit na určitou skupinu obyvatel, na kterou budou cílit, a snažit se tím ještě více prohloubit názorovou bariéru mezi oběma skupinami. Období, které jsem si stanovila pro analýzu je od 1. ledna 2021 do 31. března 2021. Výběr tohoto období jsem zvolila v souvislosti se začátkem očkování veřejnosti v České republice, které bylo spuštěno 15. ledna 2021, ovšem první

dávky vakcíny země přijala již na konci prosince předešlého roku. Celkové období těchto tří měsíců představuje první fázi očkování, která byla spuštěna. Na téma očkování na zmíněných portálech nalezneme nesčetné množství zpráv, a abych byla schopna články analyzovat, vybrala jsem si jen tento konkrétní časový úsek. V této části budu využívat internetové zdroje, které získám z jednotlivých portálů, a které budu dále analyzovat.

Přínos mé práce se nachází především v analytické části. Analyzovaná data z pohledu toho, zda se jedná o pravdivá, či nepravdivá tvrzení, a jestli jsou zabarvena propagandou, mohou napomoci čtenáři k uvědomování si této problematiky. Příklady, které v práci uvádím, tak mohou poskytnout jakýsi základ pro pochopení vlivu médií. Díky této analýze je možné dojít k prohloubení kritického myšlení ohledně mediálních článků. Jak bylo zmíněno výše, každý je zodpovědný sám za to, jak určité informace pochopí.

2 TEORIE PROPAGANDY

Pojem propaganda měl původně neutrální význam, který byl definován jako šíření určité myšlenky za účelem ovlivnění veřejného mínění. Postupem času ovšem začíná být propaganda vnímána převážně negativně a je spojována, či zaměňována s různými zápornými pojmy. „Slova často používána jako synonyma pro propagandu jsou lež, překrucování, podvod, manipulace, vymývání mozků, a prázdné řeči“ (Jowett – O’Donnell 2012: 1–2). Pojem je záporně vnímám hlavně v liberálních demokraciích, a to na základě využívání propagandy minulými režimy (např. fašismem a nacismem) 20. století jako politického nástroje. V současné době je negativně vnímána také proto, že se jedná o nástroj hybridní války. Negativně není propaganda vnímána pouze v českém jazyce, ale například i v angličtině, ruštině či němčině. Chápání pojmu se však liší napříč kulturami i jazyky, například ve španělštině a portugalštině je propaganda užívána jako synonymum pro reklamu a absentuje zde negativní úhel pohledu (Ftorek 2017: 30).

Pojem jako takový byl zmíněn až katolickou církví v 17. století ve Vatikánu. Proti církvi v té době vystupovalo nemálo protestantů a jejich počet neustále stoupal. Souběžně byla objeována území na americkém a asijském kontinentu, kde bylo cílem obrátit obyvatelstvo k víře pomocí Posvátné kongregace pro šíření víry vytvořené papežem Řehořem XV. Slovo ztratilo neutralitu významu až v 90. letech 18. století, kdy lídři francouzské revoluce byli nazváni jedním anglickým autorem za propagandistické učedníky. Od té doby se o propagandě začalo uvažovat mimo jiné v negativním slova smyslu. To dokazuje slovník z roku 1842, který představuje propagandu jako činnost tajných spolků, snažící se o šíření svých názorů a myšlenek, a je obávanou činností pro většinu vlád. V pozitivním významu ho potom zmiňuje o pár let později básník Ralph Waldo Emerson, přesto slovo nebylo běžně užíváno, jak potvrzuje i fakt, že jeho definice nebyla začleněna do Encyklopedie Britannica, která vyšla v roce 1911 (Gregor – Vejvodová 2018: 17).

Běžně užívaným pojmem se propaganda stala až počátkem první světové války. Pojem se začal objevovat nově v kampaních či v tištěné podobě, například prostřednictvím plakátů a literatury. Účelem bylo pomocí lživého sdělení udržet morálku obyvatelstva své země, a naopak oslabit nepřítele. Propaganda na základě toho změnila svůj význam ze snahy šířit určité myšlenky, na prostředek využívaný k získání moci. Ani po skončení války propaganda nepřestala být vnímána negativně a spojována s válečnými činy (Fellows 1959: 184–185). Během druhé světové války mohla být propaganda využívána v ještě větším měřítku, a to hlavně díky technologickým pokrokům. Vláda mimo plakátů a novin začala užívat nové komunikační kanály, čímž nebylo nic jiného než filmy a rádio. Účelem sdělení bylo, stejně jako u první světové války, posilovat jednotu země a oslabovat nepřítele (Gregor – Vejvodová 2018: 27–28). V době studené války se stala propaganda nástrojem ideologické války. Obě mocnosti se snažily vymezovat proti nepříteli pomocí nepravdivých tvrzení, s čím jim propaganda velice pomáhala. Cílem bylo vyvolat ve společnosti strach (Taylor 2003: 249–252). V předchozích letech, oproti současné době, byla propaganda lépe rozpoznatelná. V době moderních technologií se stala masovým nástrojem využívaným médii a uživateli sociálních sítí. Propaganda se tak stává profesionálním prostředkem, který dokáže být velice nenápadný, až nerozpoznatelný (Gregor – Vejvodová 2018: 31–32).

2.1 Definice propagandy

Obecně lze propagandu definovat jako nástroj, za jehož pomoci dochází k ovlivňování určité skupiny lidí tak, aby korespondovala se zájmy těch, kteří propagandu vytvářejí. Propagandou jsou všechny ideje a informace, které mají vliv na chování lidí, přičemž je typické využívání apelu na emoce (Žantovský 2016: 7–8). Přesto je pro propagandu těžké určit jednu základní obecnou definici, jelikož existuje mnoho pohledů a názorů o tom, co propaganda musí obsahovat, nebo čím

se vyznačuje. Proto zde budou představeny definice několika autorů, jejichž pohled na propagandu se úplně či částečně liší. H. D. Lasswell (1927: 627–628) představuje propagandu jako způsob řízení kolektivního postoje. Postoj definuje jako způsob lidského jednání podle určitých symbolů a vzorců, kterými mohou být například gesta či tón hlasu. Dalším významným autorem je E. L. Bernays (1928: 11), ten spojuje propagandu s výběrem činností a myšlenek, podle kterých bude řízena společnost a tvořena politika. Podle Bernayse propaganda souvisí se zvolením méně početné skupiny lidí, která bude společnosti vládnout, a bez níž by nebylo možné zamezit chaosu (Bernays 1928: 12–13). Dle A. R. Pratkanise a E. Aronsona (2001: 9–11) je propaganda masovým nástrojem, který má za cíl ovlivnit společnost. Prostředkem k dosažení cílů je manipulace se symboly a se smyšlením jedince. A v neposlední řadě obdobně definují propagandu i G. S. Jowett a V. O'Donnell (2011: 6–7), podle kterých je propaganda účelovým a systematickým postupem utváření veřejné mínění pomocí manipulace tak, aby došlo k uspokojení cíle propagandisty.

2.2 Charakteristika propagandy a její šíření

Jak již bylo zmíněno, slovo propaganda nebylo vždy vnímáno negativně. Svou neoblíbenost si vysloužilo především od první světové války a udrželo si ji do současné doby. Z toho důvodu byly vytvořeny nové pojmy, jako reklama, public relations nebo třeba strategická komunikace. Ty sice mají stejný cíl, kterým je ovlivnit cílovou skupinu, ale oproti propagandě nejsou vnímány pouze záporně (Táborský 2020: 21). Pojem propaganda bývá automaticky spojován se lží, přesto může být i zcela pravdivá. Někdy bývá ale daleko od objektivní pravdy, k čemuž jí pomáhá selekce sdělovaných informací tak, aby se k příjemci dostaly jen takové informace, které propagandista upřednostňuje (Mull – Wallin 2013: 2). Od nově vzniklých pojmů se liší hlavně tím, že se snaží společnost zmanipulovat, jak se děje především v totalitních a autoritářských režimech. V tomto smyslu bývá propaganda většinou velmi dobře čitelná, nedůvěryhodná nepřináší požadované výsledky. V současné době je propaganda využívána především ve smyslu

manipulace médií, kdy je cílem získat kontrolu nad společností, a to hlavně v politickém prostředí. Příjemci propagandy mají získat pocit, že jim myšlenka nebyla vnuknuta, ale jsou sami jejími tvůrci (Ftorek 2012: 64–66). Public relations, jakožto vztahy s veřejností, se naproti tomu snaží dosáhnout pouze souhlasu uvnitř společnosti. Tím je například koupě konkrétního zboží, hlas ve volbách určité politické straně a podobně (Ftorek 2012: 13).

Hlavním znakem propagandy je její apel na emoce, pomocí kterého se snaží manipulovat veřejné mínění. Sdělení je formulované tak, aby v příjemci vyvolalo například pocit nenávisti nebo strachu. Má za cíl zaujmout a podmínit určitou myšlenku. Důležité je utvořit rozdíl mezi „my“ a „oni“, přičemž „oni“ jsou nepřátelé, proti kterým se sdělení vymezuje. Dalším znakem propagandy je nálepkování. Na základě předsudků ve společnosti je nepřítel označován tak, aby jeho obraz byl co nejhorší, příkladem může být označení politika za zloděje. Hanlivé označování opět vyvolává v člověku určité emoce, díky kterým se může začít s názorem identifikovat (Nutil 2018: 165–168). Typickým znakem pro propagandu je absence zdrojů a faktů, které by potvrdily obsah sdělení. Není to však podmínkou, na zdroje často bývá odkazováno, ale dochází k výběru předávaných informací. Zdroje mohou být selektovány, původem z neobjektivních médií, přeformulovány tak, aby obsah odpovídal záměru apod. Autor takového sdělení mnohdy předkládá vlastní názor, vymezuje se vůči aktérům a užívá rozdělení na hodný a zlý (Gregor – Vejvodová 2018: 59–60). Podstatné je poukázat i na jazyk, který propaganda nese. Jedná se o specifickou komunikaci, pomocí které se snaží propagandista zaujmout co nejvíce lidí. Místo složitých slov a faktů jsou sdělení prezentována prostě a srozumitelně tak, aby příjemce přijal informaci bez hlubšího přemýšlení. Lidské podvědomí je dále manipulováno metaforami, které jsou užívány k tomu, aby ovlivnily pohled jedince na určitou problematiku. Druh užívaného jazyka je jakýmsi nástrojem pro ovládnutí myšlení příjemců (Alvarová 2017: 122–124).

Přechodem k internetu a digitalizaci se výrazně otevřel prostor pro šíření propagandy ve větším měřítku a snadnějším způsobem. Internet, oproti klasickým médiím, zaručuje časovou nezávaznost a neustálou dostupnost, příjemce tak nemusí čekat až poběží zprávy v televizi nebo na nový výtisk novin. Důležitým faktorem jsou sociální sítě, které generují obsah tak, aby co nejvíce odpovídal zájmům jedince. Pokud tedy bude jedinec vyhledávat propagandistické kanály, je velká pravděpodobnost, že mu je budou nabízet i sociální sítě, čímž vzniká takzvaná „sociální bublina“. Pro příjemce je jednoduché uzavřít se ve své sociální bublině, jelikož se s jinými informacemi ani neseťká. Sociální sítě, mimo jiné, umožňují komunikovat uvnitř skupiny lidí dle zájmů a názorů. Jedná se o ideální nástroj pro šíření propagandy (Ftorek 2017: 129–131). Ta se tak stává součástí každodenního života jedince, a ten ji často přijímá, aniž by si to uvědomoval. Využívání hesel, jednoduchost a zapamatovatelnost sdělení dávají za vznik iluzi, kdy příjemce začne automaticky považovat informaci za vlastní myšlenku (Prier 2017: 56). Šířitelé propagandy se často ani nesnaží skrýt zaujatost nebo neobjektivnost informace, a přesto se jim podaří publikum ovlivnit. To je dáno tím, že člověk zpočátku hodnotí sdělení pomocí emocí, než na základě logiky (Gregor – Vejvodová 2018: 80–81).

2.3 Typologie propagandy

Pro rozdělení propagandy neexistuje jeden obecný vzorec, ale opět i zde každý autor pracuje s odlišnými kritérii. Některá rozdělení mají za cíl určit například obsah sdělení, jiná její účel atd. Asi nejznámější je rozdělení propagandy na černou, bílou a šedou, které definuje důvěryhodnost informací a pravdivost užitých zdrojů. Bílá propaganda je založena na šíření pravdivých informací za využití a podložení zdrojů, které jsou spolehlivé. Jejím účelem je ovlivnit vnímání příjemce tak, aby zaujal určitý postoj ke konkrétní osobě, společnosti, konfliktu atd. Nedochozí tedy k předkládání lživých informací, ale za to dochází k vypichování hodnot a myšlenek, kterých se snaží pomocí propagandy docílit (Jowett – O'Donnell 2011: 17). Nejčastěji je tento druh propagandy využíván k propagaci

kampaně a má za cíl mobilizovat společnost. V současné době je možné uvést jako příklad právě kampaně snažící se propagovat očkování (Gregor – Vejvodová 2018: 15). Černá propaganda je oproti tomu postavena na lžích nebo postrádá zdroje. Šířitel propagandy je často skryt za anonymitou nebo vystupuje pod pseudonymem či iniciály. Černá propaganda nemá za cíl ovlivnit celou společnost, ale jen určitou skupinu. Úspěch přijetí propagandy je závislý na každém jedinci, pokud si bude jedinec dohledávat zdroje, ihned zjistí, že se jedná o nepravdivé nebo polopravdivé informace. Proto je pro černou propagandu důležité zvolit vhodnou skupinu, na kterou bude cíleno (Jowett – O'Donnell 2011: 18–20). Její snahou je taky očernit nepřítele a tím ho oslabovat. Ve velké míře byla využívána za druhé světové války Velkou Británií. Britové měli v úmyslu oslabit důvěru německých občanů v Hitlerovo Německu prostřednictvím rádia, které z Británie moderoval falešný Němec. Posluchači v Německu však nevěděli, že se jedná o podvodné rádio, které se snaží pouze oslabit nepřítele. Mezi oběma typy stojí poslední rozdělení, a tím je šedá propaganda. Ta se většinou zakládá na pravdivé informaci, a naopak nebývá vnímána negativně, jak je u propagandy zvykem. Odlišuje se tím, že předkládaným argumentům scházejí zdroje, podle kterých by se sdělení dalo ověřit. Šířena je převážně médii, která nezaujímají určitý postoj, tedy jsou neutrální (Gregor – Vejvodová 2018: 15–16). Šedou propagandu využívají jak vlády jednotlivých zemí, tak i společnosti. Ty se snaží například propagovat konkrétní produkt pomocí reklamy, která nadhodnocuje cílové výsledky. Dalším příkladem může být i filmová tvorba, jež je vytvořena za účelem prezentace nějakého produktu (Jowett – O'Donnell 2011: 23).

Oliver Thomson rozděluje propagandu čtyřmi způsoby, já zde představím dva z nich. První typologii jsem si vybrala z důvodu základního vymezení propagandy, druhou potom budu využívat ve svojí analytické části. Propaganda dle autora může být politická, ekonomická, válečná, diplomatická, didaktická, ideologická a úniková. Tato rozdělení určují účel propagandy. Za politickou propagandu představuje takovou propagandu, kdy je hlavním cílem udržení nebo nahromadění politické moci. Ekonomická propaganda se snaží přimět společnost ke koupi nebo

prodeji propagovaného produktu. Válečná propaganda se snaží pošpinit válečného nepřítele, a naopak posílit jednotu vlastních občanů a vojenských jednotek. Cílem didaktické propagandy je informovat a vzdělávat občany o konkrétní problematice, jako je přelidnění, zanedbaná hygiena nebo boj s nemocemi (Žantovský 2016: 8–9). Tento typ propagandy může být ale zneužíván i na půdě školství. Zde může docházet k ovlivňování názorů studentů vyučujícím, jelikož akademická obec částečně spolupracuje s politickými elitami (Ftorek 2017: 29). Snahou ideologické propagandy je šířit konkrétní ideologii a myšlenky směrem ke společnosti. Jedná se o jeden z nejnebezpečnějšího druhů propagandy. Posledním typem je úniková propaganda, která se zaměřuje na rozptýlení mas pomocí zábavy, která má zaměstnat jejich pozornost. Jedná se o prostředek k dosažení politických, ekonomických či sociálních cílů (Žantovský 2016: 8–9).

Další rozdělení určuje druh motivu nebo tématu. Nejpoužívanějším dělením je rozdělení na hrdinu a mučedníka, tento motiv jasně určí, kdo je dobrý a kdo zlý. Ve velké míře je užíván také motiv konfliktu, kdy se jedná o boj mezi dvěma jedinci nebo skupinami lidí, státy nebo dokonce idejemi. Konflikt zaručuje pozornost společnosti. Dalším motivem může být obětní beránek, za kterého je označena část společnosti, která má být důvodem všech problémů. Často se jedná o skupinu, která je již nějakou dobu ve společnosti neoblíbená. Osobní oběť, jako další motiv, ale také cíl, zviditelňuje a oslavuje například osoby padlé v boji nebo jejich oběť ve prospěch národa. Posledním motivem je parodie, která se snaží především zesměšnit nepřítele a tím ho i oslabit. Autor mimo jiné rozlišuje ještě faktory a strategie, které mají vliv na propagandistická sdělení. První je efekt zdroje, který značí úspěch propagandy na základě zdroje, na který odkazuje. Pokud bude relevantní, bude informace více důvěryhodná. Faktor zastrašování využívá strachu společnosti pro šíření propagandy. Umělé nadšení potom vyvolává faktor entuziasmu. Potlesk nebo například zpívání hymny publikem je strategie vyvolaná odezvou, kdy se na propagandě podílí samotní diváci. Poslední je efekt popularity, ten spoléhá na to, že čím více lidí bude s informací souhlasit, tím více je pro další jedince důvěryhodná (Žantovský 2016: 10–11).

3 DEZINFORMACE

S problematikou propagandy souvisí i vznik a šíření dezinformací. Zpočátku je důležité si definovat, co vůbec dezinformace znamená. Za dezinformaci je označována „lživá, klamná, falešná informace, která má za cíl ovlivnit úsudek a názor jedince, více osob či celé společnosti. Významově se kryje jak s fake news, tak s některými hoaxy či konspiracemi“ (Nutil 2018: 17). Fake news se neliší definicí od dezinformací, jedná se pouze o nový název pro známou dezinformaci. Oproti dezinformacím se hoaxy šíří řetězově pomocí sociálních sítí nebo e-mailem, často se jedná o poplašné zprávy, které mají za cíl hlavně dostat sdělení k co nejvíce příjemcům. Obsah může být různý od zábavného po varující, hlavní je získat co nejvíce sdílení. Od hoaxů se dezinformace liší také tím, že vznikají s cílem ovlivnit lidské názory a šířiteli nejsou jen obyčejní lidé, ale například i vlády daných zemí. Jak jsem již zmiňovala v úvodu, dezinformace se staly součástí našich každodenních životů, se kterými jsme neustále v kontaktu díky médiím. K rozmachu dezinformací napomohl internet a následně sociální sítě. Šířitelé dezinformací se nesnaží informovat čtenáře objektivně a pravdivě, ale snaží se hlavně zaujmout (Gregor – Vejvodová 2018: 45–47). Misinformace se od dezinformace liší tím, že není šířena úmyslně. Jedná se tedy o informaci, která je mylná, lživá nebo neobjektivní, ale účelem šířitele nebylo oklamat příjemce, jak tomu je právě u dezinformací. Dostává se mezi lidi omylem, na základě špatně ověřených dat (Fetzer 2004: 231–232).

Moderní způsob dezinformační kampaně většinou začíná informováním o určitém skandálu, který je šířený pomocí ne příliš známých médií. Pokud má dezinformace úspěch, začne se více rozšiřovat mezi čtenáři a přebírají ji další, známější média (Reifová 2004: 45). Pozornost jedince získává dezinformace hlavně na základě emocí, kterých s oblibou šířitelé využívají. Zprávy, které jsou schopny zaujmout čtenáře na základě emocí mají větší šanci na úspěch a následné zapamatování. S danou dezinformací čtenář nemusí souhlasit, nebo jí nemusí věřit, ale s velkou pravděpodobností si i tak bude sdělení pamatovat. Pokud se s dezinformací čtenář

setkává znova, nabývá pro něj na důležitosti, čímž vzniká nebezpečí jejího šíření (Gregor – Vejvodová 2018: 85).

3.1 Dezinformační weby

Dezinformace byly zpočátku spojovány hlavně s bulvárními médii, která mají ve zvyku upozorňovat na známé osobnosti a řešit jejich životy. V současnosti už ale dezinformace zasahují téměř do všeho, informují o všem a stávají se nebezpečnými. Dezinformace a média, zabývající se jejich šířením, vzbuzují ve společnosti nenávist a někdy až extremistické sklony (Gregor – Vejvodová 2018: 47). Motivací pro šíření dezinformací jsou nejčastěji reklamy na dezinformačních webech, který jsou jejich důležitým zdrojem financí. V roce 2017 studie od nadace Open Society Fund Praha analyzovala 122 dezinformačních webů působící v České republice a na Slovensku. Ve studii bylo zjištěno, že 64 % z nich získává finance právě poskytováním prostoru pro reklamu na svých webech (Syróvátka 2020: 6–7). Dezinformační weby se vyznačují užíváním specifických praktik tak, aby co nejvíce zaujaly čtenáře, a dále výrazným ignorováním etického novinářského kodexu (Krátká Špalková 2021: 10).

Nejjednodušším způsobem, jak odhalit webová média, která šíří dezinformace, je určení jejich pravdivosti na základě následujících kritérií. Prvním kritériem je totožnost autora. Ta na dezinformačních webech většinou bývá skrytá a často chybí i kontaktní adresa. Druhým kritériem je přesnost informací. Dezinformace jsou podloženy buďto nepravdivými fakty, nebo nepřesnými informacemi. Objektivita je potom třetím kritériem, které je spojeno se snahou zmást čtenáře pomocí předkládání neobjektivních informací. Čtvrtým kritériem je aktuálnost informací. Jedná se o absenci data nebo místa zdroje. Poslední je potom dostupnost, která, oproti relevantním stránkám, nenabízí interakci s webem (Tudjman – Mikelić 1515–1516). Dle serveru Manipulátoři (2019), který se zabývá monitoringem dezinformací a vzděláváním v této problematice, existuje 6 bodů, jak rozeznat dezinformaci. Většina bodů je totožná s charakteristikou

propagandy. Objevuje se zde nálepkování, opět je zmíněna také anonymita autora, nebo jeho pochybná přezdívka. Dezinformační weby využívají manipulace s obrázkem, který může být upravený nebo převzatý. Opět se i dezinformace snaží vyvolávat strach, útočit na konkrétní lidi či skupiny a označovat je za nepřátele. A v neposlední řadě bude článek obsahovat pouze jeden zaujatý pohled bez názoru protistrany.

3.2 AC24, Sputnik, Parlamentní listy

Pro svoji analýzu jsem si vybrala 3 dezinformační weby. V první řadě se jedná o AC24, které jsem si vybrala z důvodu početnosti jeho čtenářů a zároveň se jedná o jeden z nejstarších webů z této kategorie. Sputnik a Parlamentní listy jsou významné hlavně v tom, že v jejich článcích často poskytují rozhovory politici, čímž se liší od běžných dezinformačních portálů (Krátká Špalková 2021: 4). Parlamentní listy se od AC24 a Sputniku liší také v tom, že mají danou a dohledatelnou strukturou vlastníků a odlišný profil. Oproti dvou zmiňovaným webům mají také větší úspěch mezi vzdělanými lidmi (Spurný 2019: 5,10).

Portál AC24 jako jediný ze zmiňovaných webů nenabízí v možnostech žádný vlastní popis stránky. V kontaktech je dostupný pouze e-mail, není známá redakce a „provozovatelem serveru AC24.cz je AC24 s. r. o.“, tedy chybí odkázání na jméno vlastníka (AC24 2021). Přesto že přímo na serveru majitel není jmenován, není neznámý. Tento web byl založený v roce 2011 a jeho provozovatelem je Ondřej Geršl, který fungování serveru vnímá jako podnikání. Prostředky na provoz a zisk získává převážně z reklam a potom z příspěvků od členů (Syravátka 2020: 12). AC24 je označován za prokemelský dezinformační web a web šířící konspirace. Na jejich doméně je obsah tvořen převážně převzatými články, které jsou často původem od české verze Sputniku. Častými tématy je chvála Vladimira Putina a celého Ruska, vystupování proti Západu, Evropské unii, migrantům atd. Web prezentuje informace jako „šokující odhalení, sdílejte, to vám média neřeknou“ (Máca 2019: 15).

V prvním případě server nepřiznává, že by byl jakkoli propojený s Ruskou federací, oproti tomu se server Sputnik netají tím, že se jedná právě o Ruské médium. Hlavní kancelář se nachází v Moskvě. Sputnik jako značka vznikl v roce 2014, a mimo zpravodajského portálu působí také kupříkladu na sociálních sítích a v rádiu. Sputnik svoji činnost definuje jako informování o světové politice a ekonomice (Sputnik 2022). V posledních době se ale právě tohle tvrzení vyvrací. Sputnik začal svůj obsah mnohem více zahrnovat tématy z běžného života, začaly vznikat bulvární články nebo články o zdraví apod. Nejedná se o změnu zaměření zpravodajského webu, ale o rafinovaný krok, jak přitáhnout pozornost více čtenářů. Dochází tak k naředění těch článků, který šíří dezinformace. Sputnik je významnější než AC24 v tom, že jeho články bývají přejímány i jinými dezinformačními kanály (Malecký 2022). Sputnik je známý i pro svoji popularitu mezi čtenáři, kterou dokazuje i fakt, že v lednu roku 2020 byl jediný z webů této kategorie, který měl více než milion návštěvníků (Surovátka 2020: 11). V neposlední řadě je podstatné zmínit, že k serveru Sputnik nelze dohledat redakci, strukturu organizace, vlastníka ani provozovatele (NFNZ 2021).

Parlamentní listy lze zařadit mezi ta dezinformační média, která jsou mnohem více čitelná. Tím se myslí především to, že mají lehkou dohledatelnou strukturu organizace, redakci, vlastníka a i provozovatele, jak už bylo poznamenáno na začátku kapitoly (NFNZ 2021a). Jan Hloubek je šéfredaktorem webu i jedním z vlastníků společnosti, pod kterou web spadá, čímž je OUR MEDIA (Surovátka 2020: 15). Pan Hloubek ale odmítá označení Parlamentních listů dezinformačním webem. Naopak tvrdí, že se snaží žurnalistiku vylepšovat, a to i na základě komunikace s Nadačním fondem nezávislé žurnalistiky (Pšeničková 2021). Strukturou je server nepatrně podobný tištěným novinám, které mají více vzdělaných čtenářů a čtenářů, kteří mají zájem o politiku, což Parlamentní listy splňují (Spurný 2019: 21).

Přestože všechny 3 zmíněné weby si jsou podobné obsahem, šíří dezinformace a odpovídají znakům propagandy, značně se od sebe liší vizuální podobou. Zatímco AC24 nabízí jen 6 možností na rozcestníku na hlavní stránce a designem se nedá označit za příliš propracovaný, Sputnik se naproti tomu může pyšnit kvalitou a profesionálním vzhledem. Dodává tak na vyšší důvěryhodnosti v informace, které čtenářům předkládá. Parlamentní listy jsou na první pohled nejvíce zastaralé a až příliš nepřehledné, co se týče hlavní stránky a počtu článků na ní. Odlišnost vzhledu je jedním z důvodů, proč jsem si vybrala právě tyto dezinformační weby, a to hlavně proto, že každý z webů může přitahovat jiné věkové kategorie čtenářů.

V analytické části budu hodnotit to, co je propaganda podle následujících kritérií:

- 1) motiv hrdiny či mučedníka,
- 2) motiv konfliktu,
- 3) motiv obětního beránka,
- 4) osobní oběť,
- 5) parodie.

Dále využiji kritéria pro určení dezinformace, kterými jsou:

- 1) nálepkování,
- 2) anonymní nebo pochybný autor,
- 3) manipulace obrázkem,
- 4) apel na strach,
- 5) útok na lidi,
- 6) absence protistrany.

4 METODOLOGIE

Jak jsem již zmiňovala v předchozí kapitole, v následné části budu analyzovat server AC24, Důležité 24 a Parlamentní listy. Z důvodu blokace velkého množství dezinformačních webů kvůli momentálnímu dění na Ukrajině a tím vzniklým opatřením proti Rusku, nemohu poskytnout analýzu webu Sputnik. Místo Sputniku proto budu analyzovat dezinformační web Důležité 24, abych zachovala analýzu postavenou na třech typech dezinformačních webů. Internetová média jsem si vybrala hlavně z toho důvodu, že v současné době se stávají dostupnější a čtenější než klasická média. Internet se tak stal prostorem, kde mnoho médií nabízí vlastní „pravdu“, která dává prostor pro dezinformace. Média šířící tento typ vlastní pravdy, za kterou se skrývá dezinformace, spadají do kategorie alternativních serverů (Gregor – Vejvodová 2018: 44). Téma Covid-19 jsem zvolila na základě aktuálnosti a také právě vzhledem k množství dezinformací, které ohledně tématu začalo vznikat. Jak jsem uváděla v úvodu, budu se zabývat zprávami z českého prostředí, a to zejména z důvodu orientace v tuzemské zpravodajské scéně. Období, které jsem si pro analýzu určila, je od 1. ledna 2021 do 31. března 2021. Vzhledem k četnosti článku zabývajících se tématem je, podle mě, stanovené rozmezí dostačující. Datum také souvisí se začátkem vakcinace v ČR.

Analyzovat budu jednotlivé články na konkrétních webových portálech, které budou zhodnoceny na základě kritérií, které jsem vymezila v teoretické části. Články odpovídající těmto kritériím vyhodnotím v analytické části. Celkový počet analyzovaných článků v tomto období činí 482, přičemž větší polovinu těchto článků, konkrétně 396, tvoří pouze server Parlamentní listy. Parlamentní listy, oproti zbylým dvou webům, publikují až 40 článků denně, což je důvodem tak velkého rozdílu. Délka článků se lišila u jednotlivých webů. Nejzajímavější je v tomto případě web AC24, kde se objevovaly články mající 45–60 slov, které měly hlavním obsahem videa, tak články obsahující 430–550 slov. Podstatně vyšší rozsah slov u článků se objevoval na Důležité 24, který se pohyboval v rozmezí

1200–2400 slov. Na Parlamentních listech se potom rozsah pohyboval mezi 250–950 slovy. Ve své analýze se nebudu příliš zabývat články, který mají hlavním obsahem pouze sdílené video, jelikož se nejedná přímo o obsah tvořený daným webem, ale je pouze sdíleno z jiné platformy. Nedochozí by tak přímo k analyzování obsahu konkrétního webu, na který se budu zaměřovat.

5 ANALÝZA WEBU AC24

Ve stanoveném rozmezí od 1. ledna 2021 do 31. března 2021 jsem analyzovala na tomto webu 62 článků zabývajících se tématem Covid-19 v českém prostředí. Z toho obsahem 24 článků bylo pouze sdílené video nebo rozhovor s krátkým popiskem, tudíž tyto články nezapadaly do mého rámce pro vytvoření analýzy. Ve velké míře ale AC24 publikovalo články, které pouze objektivně informovaly o nových nařízeních, rozhodnutí vlády apod. Co se týče samotného webu tak je specifický tím, že žádný ze zveřejněných článků nezmiňuje jeho autora, nebo alespoň jeho iniciály. U každého článku je doplněno pouze „by Redakce“.

Články, které zde představím odpovídají kritériím propagandy a dezinformačních webů, jenž jsem si k analýze stanovila, a které jsou popsány v teoretické části. Prvním tématem, které web AC24 v daném období řešil a budu se jím zde zabývat, je vakcinace a s tím související očkování. Nicméně se tímto tématem web nezabýval příliš. Otázku vakcíny řeší článek³ ze začátku ledna 2021, který má za cíl pošpinit firmu Pfizer, která je výrobcem vakcín a je označována za nového vlastníka firmy Baxter, představena jako společnost, která již v minulosti opakovaně a úmyslně praktikovala pokusy na lidech. Prvním kritériem, které se projevuje už od samotného titulku a prohlubuje se dále v textu, je apel na strach. Právě působení na lidské emoce může být důvodem, proč čtenář má automaticky pocit, že je zpráva pravdivá, a nemá potřebu ji zpochybnit nebo si informace ověřit (Gregor – Vejvodová 2018: 73). Celkové sdělení článku vyvolává strach, který umocňuje závěrečný odstavec, kde je situace s vakcinací přirovnávána k vyhlazování židů za druhé světové války. V tomto odstavci můžeme mimo jiné vidět i zásah autora do objektivní informace pomocí sdělování vlastního názoru. Hned v druhém odstavci se objevuje další kritérium propagandy, kterým je motiv hrdiny. Za hrdinu jsou zde čeští pracovníci laboratoře, kteří objevili přítomnost

³ Redakce (2021). Skoro zapomenutý skandál: v roce 2009 dodala korporace Baxter do České republiky vakcíny infikované smrtelným virem. AC24. 9. 1. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/skoro-zapomenuty-skandal-v-roce-2009-dodala-korporace-baxter-do-ceske-republiky-vakciny-infikovane-smrtelnym-virem-jen-shodou-okolnosti-nedoslo-ke-kat/>, 20. 3. 2022).

ptačí chřipky ve vakcínách proti chřipce od firmy Baxter. Dalším ritériem, které se objevuje v obsahu sdělení článku, je nálepkování. Účelem nálepkování je použití takového označení oponentů, aby ve čtenáři vzbudilo pocit nebezpečí (Manipulátoři 2019). Tím je označení obou firem za „biologické teroristy a mezinárodní zločince“. Autor se snaží pomocí hrubého označení přimět čtenáře, aby o těchto společnostech přemýšlel v negativním slova smyslu. Další článek⁴ informující o vakcinaci prokazuje opět jedno kritérium, a tím je apel na strach. Celkové sdělení je velice krátké, a jeho cílem je právě vyvolání strachu na základě počtu úmrtí na očkování proti koronaviru.

Tématem, které dostávalo o poznání větší prostor na tomto webu, je informování o vládních krocích a nařízeních. Většina článků na toto téma byla pouze informativní s absencí propagandy či dezinformace, až na následující výjimky. Jedním z nich je článek, jehož titulek zní „Blatný a Koubek v přímém přenosu uvedli, že lidem dlouhodobě lžou a straší je“⁵, který je sám o sobě zavádějící. Z kritérií určující dezinformace zde můžeme vidět jako první manipulaci s obrázkem, na němž si Koubek a Blatný podávají ruku. Obrázek manipuluje se čtenářovy smysly, jelikož tím utvrzuje, že došlo k nějaké vzájemné shodě. Celý článek je založený na čtrnácti sekundovém videu, kde se navzájem osočují pak Koubek a Blatný v Otázkách Václava Moravce ohledně tématu Covid-19. Není možné určit, co bylo zrovna probíráno, jelikož chybí jakýkoli kontext, který by situaci přiblížil. Obsah jako celek znova apeluje na strach, tedy ukazuje se zde další kritérium dezinformace, které má vzbudit právě informování o tom, že do současné doby byly informace lživé. Podobným příkladem je potom článek⁶ z poloviny února, kde je sdíleno video, na němž má bývalý ministr Prymula

⁴ Redakce (2021). Česko má 530 hlášení na nežádoucí účinky a jeden mrtvý po vakcinaci proti covidu-19. *AC24*. 16. 2. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/cesko-ma-530-hlaseni-na-nezadouci-ucinky-a-jeden-mrtvy-po-vakcinaci-proti-covidu-19/>, 7. 4. 2022).

⁵ Redakce (2021). Blatný a Koubek v přímém přenosu uvedli, že lidem dlouhodobě lžou a straší je. *AC24*. 3. 2. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/v-primem-prenosu-blatny-a-koubek-uedli-ze-lidem-dlouhodobe-lzou-a-strasi-je/>, 20. 3. 2022).

⁶ Redakce (2021). Prymula naznačil, že je možné označit lidi čipem, kteří prodělali Covid-19. *AC24*. 16. 2. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/prymula-naznacil-ze-je-mozne-oznacit-lidi-cipem-kteri-prodelali-covid-19/>, 20. 3. 2022).

uznávat variantu, že je možné lidi označit čipem po tom, co prodělají Covid-19. Jelikož se jedná o video pocházející z YouTube, bylo smazáno a bohužel již není dostupné. Podstatné u tohoto článku je, že kromě videa opět postrádá doplňující kontext a manipuluje se zdroji. I v tomto případě se setkáváme s jasným kritériem dezinformace, kterým je apel na strach. Emotivní a zastrašující informace vyvolávají obavy a úzkosti ve čtenáři, díky kterým zprávám začne věnovat pozornost (Gregor – Vejvodová 2018: 73). Článek se snaží vyvolat strach konkrétně z vlády, která má představovat hrozbu. Další článek⁷ je odlišný svým sdělením tak i kritérii propagandy a dezinformací. Nejedná se opět tak úplně o článek, jako pouze o sdílené video. Důležitá je zde ale osoba Lubomíra Volného, jelikož informuje společnost o nekonečném nouzovém stavu, který chce vláda schválit, což je také hlavním sdělením článku. Z kritérií zde nalezneme motiv konfliktu, který se vyznačuje bojem mezi nějakými aktéry (Žantovský 2016: 10). Konflikt je vytvořený právě mezi vládou a Lubomírem Volným, přestože je informace založena na lži a podobný zákon vláda nikdy nezmínila. Absence protistrany je dalším kritériem, které se zde objevuje, jež se ukazuje v prosazování tvrzení z jednoho úhlu pohledu. V tomto případě se jedná o absenci vyjádření vlády k tomuto tématu.

Další téma, kterému bych se zde chtěla věnovat, je upřednostňování jednoho politického aktéra tímto portálem, a tím je Václav Klaus. Důvodem výběru této skupiny článků je právě to, že ve stanoveném období získával Václav Klaus podstatně větší prostor než jakýkoli jiný aktér z politické scény. Ten prezentuje názor, že opatření jsou zbytečná a Covid-19 není nebezpečný. U všech těchto článků můžeme nalézt jedno společné kritérium propagandy, kterým je absence protistrany. Mnohokrát AC24 jen sdílelo rozhovor odvysílaný v televizi nebo na internetu. Jedním z nich je článek s nadpisem „Václav Klaus promluvil o

⁷ Redakce (2021). Česká vláda se chystá v tichosti schválit zákon: nekonečný nouzový stav! AC24. 17. 2. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/ceska-vlada-se-chysta-v-tichosti-schvalit-zakon-nekonecny-nouzovy-stav/>, 20. 3. 2022).

absurdních karanténních opatřeních: Je to tragický omyl!“⁸, který už sám o sobě podporuje názory Václava Klause. Podobný je článek s názvem „Klaus: Bát se covidu je sraácké, žijeme v bláznivé době, bojíme se víc lidí než virů“⁹. V obou případech se jedná o předkládání určitého pohledu, který se neslučuje s vládními nařízeními a jejich nahlížením na problematiku ohledně pandemie. O poznání delší byl článek¹⁰, kde Václav Klaus kritizoval vládní nařízení. I zde chybí protistrana a obsahem článku je Klausův názor na pandemický zákon, který považuje za prostředek k omezení osobní svobody. V daném období vznikly ještě dva články zmiňující Klause, tentokrát se jedná ale především o informování o jeho zdravotním stavu, přesto že se opět objevuje aktérův názor právě na onemocnění Covid-19. Prvním článkem¹¹, kde dostává Václav Klaus svou pozornost, je informování o jeho nakažení koronavirem. Jde o krátké sdělení, kde se snaží mimo jiné zdůraznit jeho dobrý zdravotní stav. Na to navazuje článek¹², kde je sdíleno vyjádření Klause, v němž banalizuje dopady onemocnění Covid-19, které obhájí vlastním vyléčením pomocí běžných analgetik. Zde je jasné vnučování a upřednostňování daného pohledu na situaci.

Důležité téma, kterému byl dán prostor, bylo informování o jednotlivých zásadách proti jedincům, kteří nedodržovali nařízení. Tímto tématem se zabývám z důvodu, že právě příběhy ze života obyčejných občanů může vyvolat ve čtenáři emoce, které podpoří důvěru v danou zprávu. Následující články vykazují hned dvě společná kritéria dezinformací, tím je apel na strach a absence protistrany. První

⁸ Redakce (2021). Václav Klaus promluvil o absurdních karanténních opatřeních: Je to tragický omyl! *AC24*. 27. 1. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/vaclav-klaus-promluvil-o-absurdnich-karantennich-opatrenich-je-to-tragicky-omyl/>, 20. 3. 2022).

⁹ Redakce (2021). Klaus: Bát se covidu je sraácké, žijeme v bláznivé době, bojíme se víc lidí než virů. *AC24*. 23. 1. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/klaus-bat-se-covidu-je-srabacke-zijeme-v-blaznive-dobe-bojime-se-vic-lidi-nez-viru/>, 20. 3. 2022).

¹⁰ Redakce (2021). Klaus varoval občany před nově schváleným pandemickým zákonem. *AC24*. 19. 2. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/klaus-varoval-obcany-pred-nove-schvalenym-pandemickym-zakonom/>, 20. 3. 2022).

¹¹ Redakce (2021). Bývalý prezident Václav Klaus se nakazil koronavirem. *AC24*. 23. 2. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/byvaly-prezident-vaclav-klaus-se-nakazil-koronavirem/>, 21. 3. 2022).

¹² Redakce (2021). Exprezident Klaus se uzdravil z koronaviru a jak to bylo ve skutečnosti. *AC24*. 6. 3. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/exprezident-klaus-se-uzdravil-z-koronaviru-a-jak-to-bylo-ve-skutecnosti/>, 21. 3. 2022).

články byly o zatčení mladíka za nenasazenou roušku¹³ nebo o zásahu na ulici policisty proti muži, který opět nedodržel nařízení o povinném nošení roušek na ulici¹⁴. V obou případech se nejedná přímo o dezinformaci, jelikož tyto zásahy opravdu proběhly, ale způsob, kterým web informoval, je přinejmenším nedostatečný. Chybí zde kontext, vyjádření policistů nebo nějaký odborný názor, který by právě zabraňoval absenci protistrany a učinil články objektivními. Jak je tomu na tomto webu často, článek obsahoval video a krátký odstavec k tomu, kde v jednom případě pouze popsal situaci z videa, a v druhém se jednalo o sdílený příspěvek ze sociálních sítí. Sdílená videa vyvolávají jak strach z toho, že součástí takového zásahu může být i sám čtenář, tak pocit smutku spojený s litováním aktérů, které můžeme ve videu vidět, a kteří jsou v tomto případě jakousi obětí. V těchto článcích dochází k manipulaci se zdroji, tedy k úmyslnému manipulování se zdroji za účelem vyvolat strach pomocí zkreslení informací, což je jedním ze znaků propagandy (Reifová 2004: 192).

Na to navazuje článek, který nese název „Zásahy policistů proti antirouškařům jsou v pořádku, shodli se členové bezpečnostního výboru“¹⁵, kde je odkazováno na předešlé zákroky policistů. Zde můžeme opět vidět apel na emoce, který udává samotný titulek. Podle titulku se totiž jedná o zásahy proti antirouškařům, které jsou v pořádku, i když jdou mimo meze zákona. Mimo to zde nalezneme hned další kritérium, tím je manipulace s obrázkem, který je umístěn hned pod titulkem, a na kterém je fotografie z jednoho z videí, kde malý chlapeček pláče a jeho tatínka drží policie. Bezesporu už samotný obrázek vyvolá ve čtenáři lítost a ovlivní tak jeho nahlížení na relevantnost informace. Přesto že se nejedná o případ, kde je informováno o policejních zásazích, ráda bych zde zmínila ještě článek, kde se

¹³ Reakce (2021). Mladík bez roušky skončil v poutech poté, co neuposlechl policisty. AC24. 14. 3. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/mladik-bez-rousky-skoncil-v-poutech-pote-co-neuposlechl-policisty/>, 21. 3. 2022).

¹⁴ Redakce (2021). Neměl roušku, přišel tvrdý zásah. 3letý kluk zůstal na ulici. AC24. 11. 3. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/nemel-rousku-prisel-tvrdy-zasah-3lety-kluk-zustal-na-ulici/>, 21. 3. 2022).

¹⁵ Redakce (2021). Zásahy policistů proti antirouškařům jsou v pořádku, shodli se členové bezpečnostního výboru. AC24. 19. 3. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/zasahy-policistu-proti-antirouskarum-jsou-v-poradku-shodli-se-clenove-bezpecnostniho-vyboru/>, 21. 3. 2022).

vyjadřuje občan ČR k situaci v Rusku. Článek vykazuje stejná dvě kritéria a má společné i to, že se jedná o příběh ze života běžného občana. Celkovým obsahem je pouze přkopírovaný příspěvek z Facebooku, kde je hodnocena situace v Rusku¹⁶. Sdělení, které se zde objevuje, je výrazně proruské. Autor chválí, jak pandemií zvládají, mají levnější PCR testy a otevřené restaurace, a naopak kritizuje česká média, která si mají informace vymýšlet a manipulovat s lidmi. Článek považuji za zcela neobjektivní, jelikož není blíže popsáno, jakou profesi nebo studium autor zastává, a chybí zde doplňující informace nebo relevantní odlišný názor.

AC24 se věnovalo v daném období také článkům zabývajících se závadností roušek a antigenních testů, které lze označit až za konspirační teorie. Konspirační teorie vyzývá, aby čtenář věřil tomu, že někdo jiný chce ovládat jeho život, nebo mu alespoň o daných informacích lže (Gregor – Vejvodová 2018: 49). I zde můžeme najít společná kritéria, které články spojují, čímž je apel na strach a absence protistrany. Jeden z článků¹⁷ má dokazovat přítomnost parazitů v antigenních testech na základě třech videí a jednom sdíleném příspěvku. Videá jsou velice neprofesionální a nezachycují celý výzkum, ale až přítomné parazity. Právě oni parazité jsou tím, co vyvolává strach. Dalším takovým příkladem je článek¹⁸, který v titulku informuje, že viroložka viní testování z šíření strachu ve společnosti. Snaží se tak přimět čtenáře věřit tomu, že testování není důvěryhodné, i když v samotném videu tuto informaci sama viroložka popírá. Podobný záměr má článek¹⁹, který tvrdí, že je v ČR manipulováno s PCR testy. Ten mimo jiné

¹⁶ Redakce (2021). Svědectví českého občana bez cenzury, jak v Rusku zvládají epidemii Covid-19. *AC24*. 2. 3. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/svedectvi-ceskeho-obcana-bez-cenzury-jak-v-rusku-zvladaji-epidemii-covid-19/>, 21. 3. 2022).

¹⁷ Redakce (2021). Parazité uvnitř antigenních testů? Lidé přinášejí důkazy. *AC24*. 15. 3. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/parazite-uvnitř-antigennich-testu-lide-prinaseji-dukazy/>, 21. 3. 2022).

¹⁸ Redakce (2021). Testy jsou nástrojem šíření strachu ve společnosti. *AC24*. 23. 3. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/testy-jsou-nastrojem-sireni-strachu-ve-spolecnosti-uedla-virolozka/>, 21. 3. 2022).

¹⁹ Redakce (2021). Jak se čaruje s PCR testy v ČR. *AC24*. 22. 3. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/jak-se-caruje-s-pcr-testy-v-cr/>, 21. 3. 2022).

obsahuje i autorův názor. Stejného tématu se držel i další analyzovaný článek²⁰, který podává důkaz o parazitech, ale tentokrát v rouškách. Samozřejmě i zde hraje hlavní roli video, které je sdíleno z Facebookového profilu, který není blíže specifikovaný. Všechny tyto články mají tedy společné to, že se jedná o nepodložené výzkumy, které vyvolávají strach bez dostatečných argumentací a faktů.

Ve sledovaném období se výrazně proměňovala témata, která byla webem AC24 upřednostňována. V lednu 2021 docházelo hlavně k informování o vládních nařízeních a krocích vlády, které ve většině případech nevykazovalo znaky propagandy ani dezinformací, až na články zde zmíněné. Následně v únoru téhož roku začal web dávat prostor nově vznikajícím dezinformacím, ty se zaměřovaly především na zlehčování dopadu pandemie Covid-19 a dále se zaměřovaly na vybarvení vlády jako aktéra, který je důvodem veškerého špatného vývoje pandemie. V březnu stejného roku se mimo dezinformací začaly dostávat do popředí také konspirační teorie, které byly podloženy nedostatečnými výzkumy. Nejvíce užívaným kritériem dezinformace a propagandy byla v celkovém období absence protistrany a druhým nejvíce užívaným potom byl apel na strach. Kritériem, které se potvrzovalo ve všech případech, byl anonymní nebo pochybný autor, jak jsem již zmiňovala na začátku kapitoly.

²⁰ Redakce (2021). Český občan chtěl ověřit „konspiraci s pohyblivými vlákny“ a pak se nestačil divit. AC24. 26. 3. 2021 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/cesky-obcan-chtel-overit-konspiraci-s-pohyblivymi-vlakny-a-pak-se-nestacil-divit/>, 21. 3. 2022).

6 ANALÝZA WEBU DŮLEŽITÉ 24

Samotný web o sobě nenabízí žádné informace, nedohledáme členy redakce, majitele, a jediný zveřejněný kontakt je e-mail. Mimo dezinformací jsou zde publikovány články zabývající se ezoterikou. Stejně jako většina dezinformačních webů i Důležité 24 kritizuje západní země, a naopak vychvaluje Rusko (Cemper 2019). Od 1. ledna 2021 do 31. března 2021 jsem na téma Covid-19 v českém kontextu analyzovala pouze 24 článků, čímž se četností informací web výrazně liší od zbylých dvou analyzovaných webů.

Ve stanoveném období bylo nejvíce článků věnováno tématu očkování a s tím spojenou vakcínou, popřípadě samotné nemoci Covid-19, z nichž mnou stanoveným kritériím odpovídaly ty články, které zde popíšu. Následující články spojuje jedno kritérium, kterým je apel na strach. První z článků²¹ se zabývá otázkou očkování, kterou popisuje biotechnik Tomáš Guttman. Jméno autora je pochybné, jelikož zde nenalezneme žádný jeho bližší popis. Z obecného pohledu je v článku banalizována pandemie Covid-19 a zpochybňován pozitivní dopad očkování. Strach zde vyvolává celková nejistota vývoje pandemie a také původ vakcíny, který je v celém článku vyzdvihován. Kromě toho se zde objevuje další kritérium propagandy, čímž je motiv konfliktu. Konflikt je vyobrazen v celém článku mezi panem Guttmannem a jeho stoupenci proti firmě Pfizer, jejíž vakcína je právě zpochybňována. Najdeme zde i kritérium absence protistrany, jelikož článek nenabízí jiný pohled. Další článek²² se zabývá přímo nemocí Covid-19, jehož obsahová stránka se pohybuje okolo dvou témat. Tím je popírání přírodního původu koronaviru a zisky nemocnic za covidové pacienty. První z témat je tím,

²¹ Guttman, Tomáš (2021). Biochemik Tomáš Guttman: Po roce tápání a strašení zvítězili výrobci vakcín – očkování populace po padesátiprocentním promoření zamete zbytky stop po tom, co se stalo. *Důležité 24*. 3. 1. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/biochemik-tomas-guttman-po-roce-tapani-a-strašení-zvítězili-vyrobci-vakcin-ockovani-populace-po-padesatiprocentnim-promoreni-zamete-zbytky-stop-po-tom-co-se-stalo/>, 23. 3. 2022).

²² Důležité 24 (2021). *Soňa Peková potvrdila, že někdo vyrábí umělé laboratorní kmeny SARS-Cov-X a vypouští je obrazně řečeno jako z jeskyně, kterou je potřeba najít a zavřít*. 6. 2. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/sona-pekova-potvrdila-ze-nekdo-vyrabi-umele-laboratorni-kmeny-sars-cov-x-a-vypousti-je-obrazne-receno-jako-z-jeskyně-ktou-je-potreba-najit-a-zavrit/>, 23. 3. 2022).

keré apeluje na vyvolání strachu ve čtenáři. I zde se projevuje také motiv konfliktu, s bioložkou Soňou Pekovou a samotným autorem, který zde prezentuje svůj názor, na jedné straně, a ostatními odborníky vyznávající jiný názor na druhé. Mimo zmíněná kritéria článek prezentuje i taková fakta, která nejsou podložena a dají se označit přímo za lži, jako informace, že virus pochází z Velké Británie a je uměle vytvořený. Tím se ještě více projevuje, že se jedná o dezinformaci, která ani příliš neskrývá svou propagandu. Strach vyvolává také článek²³, který upozorňuje na nedostatečné množství lůžek v nemocnicích a jejich úbytek v průběhu let. Strach je ve čtenáři vyvolán právě tím, že nedostatek lůžek může ohrožovat i jeho na životě, když bude potřebovat lékařskou péči. Zprvu působí sdělení seriózně a nechybí ani zdroje, které pocházejí z objektivních médií. Poslední odstavec, obsahující autorovo vyjádření, zahrnuje další dvě kritéria. Prvním kritériem dezinformace je útok na lidi, jež se projevuje slovními útoky k dané skupině, které vůči ní mají ve čtenáři vzbouzet nenávist (Manipulátoři 2019). V tomto případě se jedná o studenty genderových studií, kteří mají být důvodem malého počtu lékařů, jelikož upřednostnili jiné studium. S tím souvisí i další kritérium, čímž je nálepkování, spojené s označením těchto studentů za „studenty bez mozku“ a celkové naznačování jejich bezvýznamnosti. Posledním článkem²⁴ na toto téma obsahově pojednává o faktech přinášných docentem Balíkem, který přichází s vlastními pravidly očkování. Sdělení apeluje na strach již ze samotného titulků, který zmiňuje možnou smrt z očkování. Kromě strachu nalezneme další kritérium propagandy, čímž je motiv hrdiny. Toho znázorňuje právě pan Balík, který má v tomto případě působit jako ten, kdo se snaží situaci zachránit. V neposlední řadě článek postrádá opoziční názor, čímž splňuje kritérium absence protistrany.

Opatření a zásahy proti jejich porušování je další téma, o kterém web informoval. Jde o téma, které je bezpochyby spojené s pandemií Covid-19, a proto budu

²³ Důležité 24 (2021). *Přeplněné nemocnice? Pár souvislostí...* 6. 2. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/preplnene-nemocnice-par-souvislosti/>, 23. 3. 2022).

²⁴ Důležité 24 (2021). *Drsná fakta od docenta Balíka. Vážné nežádoucí účinky a smrt, pokud budeme očkovat tímto způsobem.* 30. 3. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/drsna-fakta-od-docenta-balika-vazne-nezadouci-ucinky-a-smrt-pokud-budeme-ockovat-timto-zpusobem/>, 24. 3. 2022).

analyzovat jednotlivé články, ve kterých se objevuje nějaké ze stanovených kritérií. U tohoto tématu následující články měly společná hned dvě kritéria propagandy a dezinformací, čímž je motiv konfliktu a absence protistrany. Tím prvním byl článek²⁵ informující o otevřené pražské restauraci, která měla porušovat vládní opatření a jejími hosty byli poslanci napříč politickými stranami. Motiv konfliktu je zde vyobrazen mezi poslanci a obyčejnými lidmi. V tomto případě jde o zcela lživou informaci, jelikož se jednalo o poslaneckou jídelnu, která být v provozu mohla a nebylo porušeno žádné opatření. Právě to souvisí s dalším kritériem, kterým je tedy absence protistrany, jelikož v článku není nabízeno jiné vyjádření či vysvětlení. Tady by bylo možné identifikovat také motiv obětího beránka, který má za cíl přesvědčit čtenáře o tom, že daná skupina lidí je nepřítelem a důvodem všeho špatného. Často se jedná o skupinu, která byla už dříve veřejně neoblíbená (Žantovský 2016: 10). Toto kritérium sedí na poslance, kteří představují určitou elitu ve společnosti, proti které se mnoho lidí vymezuje. Následující článek²⁶ využívá motiv konfliktu, který se odehrává mezi maloobchody vlastnicími jen kamenné prodejny a velkoobchody s internetovým obchodem. Celkové sdělení článku je zaměřeno na kritiku nadnárodních řetězců, kteří zamezují malým živnostenským podnikatelům v jejich činnosti. I v tomto případě absentuje protistrana a názor je podáván jen z jednoho pohledu. Motiv konfliktu v dalším článku²⁷ je vyobrazen mezi poslancem Lubomírem Volným na jedné straně a vládou a opozicí na druhé. Je tedy jisté, že na pandemický zákon nebude nahlíženo z pohledu vlády nebo opozičních stran, ale pouze z pohledu jednoho poslance, který je známý svými anti-covidovými názory, čímž je splněno i kritérium absence protistrany. Kritérium apelu na strach je dalším, které se zde nachází, jelikož dochází k vystrašení čtenářů na základě negativně vylíčených

²⁵ Důležité 24 (2021). *Otevřená restaurace v Praze, bez roušek, pohodička... Hádejte, kde se nachází?* 22. 1. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/otevrena-restaurace-v-praze-bez-rousek-pohodicka-hadejte-kde-se-nachazi/>, 23. 3. 2022).

²⁶ Důležité 24 (2021). *Proč musí v ČR trvat nouzový stav? Chyběl by totiž Babišově vládě, farmaceutické lobby a nadnárodním online řetězcům...* 15. 2. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/proc-musi-v-cr-trvat-nouzovy-stav-chybel-by-totiz-babisove-vlade-farmaceuticke-lobby-a-nadnarodnim-online-retezcu/>, 23. 3. 2022).

²⁷ Důležité 24 (2021). *Schválený pandemický zákon bude ještě horší: Sledovací aplikace, zákaz anonymních SIM karet.* 19. 2. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/schvaleny-pandemicky-zakon-bude-jeste-horsi-sledovaci-aplikace-zakaz-anonymnich-sim-karet/>, 24. 3. 2022).

dopadů zákona. A nakonec nalezneme i motiv hrdiny, kterého představuje pan Volný, jenž je tím, kdo se snaží zachránit občany. Poslední článek²⁸ neinformuje o změně či porušení nařízení, ale o policejním zásahu. Jedná se o zásah proti ženě, která odmítala uposlechnout policii a nasadit si respirátor. Konflikt je vyobrazen mezi obyčejnými občany a policií. Policie zde představuje obětního beránka, které je dalším kritériem propagandy, jelikož zasáhla proti ženě s dítětem. Kritériem, které se dále objevuje, je apel na strach. Strach a emoce vzbuzuje bezmoc matky, která je spoutaná, a pláč její dcery, což je zmiňováno už v samotném titulku.

Téma, které se jako další na webu objevovalo, byla kritika vlády. Vybarvování vlády jako nepřítel se ukazovalo už v předchozích článcích, které jsem analyzovala. V těchto dvou případech se ale nejedná o kritiku, která by hodnotila vládní kroky nebo vyjádření k nim. Obě sdělení nesou tři stejná kritéria propagandy a dezinformací. Tím je apel na strach, absence protistrany a motiv obětního beránka. V prvním případě je článek²⁹ založený na deseti neúplných větách, které mají dokazovat lži ze strany vlády. Chybí kontext, a hlavně vyjádření druhé strany, čímž je splněno kritérium absence protistrany. Apel na strach zde představují chyby vlády, které ničí životy občanů, přičemž vláda je zároveň obětním beránkem, jelikož právě ona je důvodem toho, proč se pandemie vyvíjí špatným směrem. To je sdělení, které se článek snaží předat. Druhý článek³⁰ se zabývá cenou PCR testů a počtem úmrtí na koronavirus. Apel na strach je širším především autorovým názorem, který je obsažen v celém článku, a který předvídá znepokojivé budoucí dění pandemie. Kritizován je zde ministr Blatný, který je postaven právě do role obětního beránka. Kritika je pojednávána pouze z pohledu

²⁸ Důležité 24 (2021). *Brutální video: Mami, plakala zoufale holčička, ženě bez roušky policie klekala na hlavu*. 3. 3. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/brutalni-video-mami-plakala-zoufale-holcicka-zene-bez-rousky-policie-klekala-na-hlavu/>, 24. 3. 2022).

²⁹ Důležité 24 (2021). *Sdílejte, protože toto není sranda, toto je oficiální vládami přiznávaná realita...* 20. 2. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/sdilejte-protoze-toto-neni-sranda-toto-je-oficialni-vladami-priznavana-realita/>, 24. 3. 2022).

³⁰ Důležité 24 (2021). *Covidový tunel v ČR? Ministr zdravotnictví odpálil bombu, že jeden covidový test v ČR hrazený státem stojí téměř 6 000 korun, v přepočtu 230 EUR a pouze jedna třetina obětí z oficiální statistiky opravdu zemřela na Covid-19 v přímé souvislosti!* 28. 1. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/covidovy-tunel-v-cr-ministr-zdravotnictvi-odpalil-bombu-ze-jeden-covidovy-test-v-cr-hrazeny-statem-stoji-temer-6-000-korun-v-prepocetu-230-eur-a-pouze-jedna-tretina-obeti-z-oficialni-statistiky-opra/>, 23. 3. 2022).

autora, a chybí zde zmiňovaná protistrana, která by dodala článku na relevanci. Pokud je v článku prosazován autorův názor, je to moment, kdy je vhodné si začít ověřovat zdroje. Ty samotný článek právě často ani neobsahuje, nebo může jít o jejich překroucení (Gregor – Vejvodová 2018: 60).

Konspirační teorie jsou dalším tématem, které se v člancích nacházelo, a které zde představím. Opět i v tady nalezneme u následujících článků společná kritéria propagandy a dezinformací, čímž je apel na strach a absence protistrany. První z článků³¹ šíří dezinformaci o vláknech, které obsahují ochranné roušky a respirátory. Apel na strach zde zaručuje hlavně video, ve kterém je představeno několik fotografií, kde je údajně vlákno zachyceno. Nejedná se o článek založený na relevantních informacích a absentuje zde vyjádření protistrany, která by informaci vyvrátila, nebo i potvrdila. Konspirační teorie, která se zde dále objevuje, je možnost čipování občanů, která by dopomohla v dohledu nad pohybem občanů. To má v tomto článku³² přiznávat pan Prymula. Apel na strach zde představuje čipování a kontrola nad společností, které je stěžejním sdělením. Neznámý autor předkládá vlastní názor a opět chybí protistrana. Motiv konfliktu je dalším kritériem, které v článku nalezneme, a jedná se o konflikt mezi očkovanými a neočkovanými. Očkovaní občané mají, podle autora, v budoucnu čím dál více nenávidět neočkované, mají je šikanovat, a dokonce i napadat. Poslední takový článek³³ řeší antigenní testy, konkrétně jejich závadnost, jelikož mají obsahovat karcinogenní látky, které narušují lidskou DNA a ničí imunitní systém. Strach vyvolává celé sdělení, které má přesvědčit čtenáře o negativních účincích antigenních testů na lidské zdraví. I zde se nachází jen jeden pohled na danou informaci, čímž je potvrzeno kritérium absence protistrany. Mimo tyto dvě

³¹ Důležité 24 (2021). *Prý je to hoax. Kde je pravda? Lidé ale dále nacházejí pod mikroskopem pohybující se vlákna v rouškách a respirátorech*. 21. 3. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/pry-je-to-hoax-kde-je-pravda-lide-ale-dale-nachazeji-pod-mikroskopem-pohybujici-se-vlakna-v-rouskach-a-respiratorech/>, 24. 3. 2022).

³² Důležité 24 (2021). *Dochází vám to? Prymula poprvé připustil možnost čipování lidí v souvislosti s evidencí statusu očkované osoby!* 16. 2. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/dochazi-vam-to-prymula-poprve-pripustil-moznost-cipovani-lidi-v-souvislosti-s-evidenci-statusu-ockovane-osoby/>, 24. 3. 2022).

³³ Důležité 24 (2021). *Tohle může hrozit českým dětem z čínských špejlí? Tento vzorek testu potvrzuje domněnku*. 31. 3. 2021 (<https://zpravy.dt24.cz/domaci/tohle-muze-hrozit-ceskym-detem-z-cinskych-spejli-tento-vzorek-testu-potvrzuje/>, 24. 3. 2022).

kritéria se tu nachází i motiv obětního beránka, kterým je Čína. Právě antigenní testy hodnocené v článku jsou vyrobeny v Číně, tudíž Čína je viníkem a aktérem, který se snaží společnosti ublížit.

Ve sledovaném období bylo nejvíce dezinformací zveřejňovaných na webu Důležité 24 zaměřeno na vybarvování vlády jako nepřítele. Zájem o téma Covid-19 a šíření určité propagandy se začalo objevovat až od poloviny ledna 2021, do té doby převládaly články zabývající se jinými tématy. Zpočátku se dezinformace jasně vymezovaly proti vládě a zpochybňovaly některé okolnosti pandemie. V březnu téhož roku se na webu, stejně jako u AC24, začaly objevovat konspirační teorie, kterým do té doby nebyl dáván prostor. Z kritérií propagandy a dezinformace se zde nejvíce vyskytoval apel na strach, který obsahovaly kromě jednoho případu všechny články. Podobně vysoké užití mělo i kritérium absence protistrany, a více jak polovina článku byla postavena na motivu konfliktu. Většina zde analyzovaných článků se vyznačovala stejnými kritérii. Důležité je však podotknout, že články byly velice často podloženy zdroji ze seriózních médií. Přebírané informace ale byly zkreslovány nebo selektovány.

7 ANALÝZA WEBU PARLAMENTNÍ LISTY

V daném období od 1. ledna 2021 do 31. března 2021 bylo na portálu Parlamentní listy publikováno 396 článků zabývajících se tématem Covid-19 v českém prostředí. Oproti předchozím dvěma webům se jedná o značně vyšší počet článků, a právě to je jedním z prvků, kterými se Parlamentní listy od ostatních odlišují. Články v tomto období byly ve velké míře zaměřeny na obyčejné informování o dění pandemie a nových nařízeních, ale nalezneme zde také prosazování určitého názoru, popírání vážnosti pandemie apod. Vzhledem k velkému množství dat zde budu analyzovat hlavně ty články, které zahrnují prvky propagandy a dezinformací již v samotném titulku, který byl podstatný při mém výběru. Dále jsem se snažila vybírat především články, které jako hlavní téma řeší očkování, vakcíny či nemoc samotnou. Z těchto článků potom jsou v následující kapitole analyzovány všechny, ve kterých bylo po přečtení objeveno alespoň jedno ze stanovených kritérií.

Jako první budu analyzovat soubor článků, které řešily jako hlavní téma očkování nebo vakcínu, která je s ním spojena. Všechny z těchto článků mají společné kritérium, kterým je apel na strach. Prvním z nich je článek³⁴, kde je ve čtenáři strach vyvolán už při přečtení titulku. Ten poukazuje na fakt, že při testování pacientů došlo k šokujícímu výsledku. Obsah článku ale pouze sděluje počet nakažených a za šokující je označen jen vysoký počet těchto případů. Další článek³⁵ opět splňuje kritérium apelu na strach již ze samotného titulku. Strach ale v tomto případě vyvolává i celkový obsah článku, který varuje před možnou rivalitou mezi očkovanými a neočkovanými. V textu se nachází i druhé kritérium, kterým je absence protistrany, jelikož je zde nabízen pouze jeden názor. Parlamentní listy mnohokrát publikovaly až seriózní články, které dokonce

³⁴ mp (2021). Zubař: Testuji pacienty na covid. Výsledek? Šílené. Očkovat můžeme i do auta. *Parlamentní listy*. 6. 1. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Zubar-Testuji-pacienty-na-covid-Vysledek-Silene-Ockovat-muzeme-i-do-auta-649421>, 26. 3. 2022).

³⁵ AZy (2021). Sociolog varuje před zvýhodňováním očkovaných. Může dojít až na masakry. *Parlamentní listy*. 6. 1. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Sociolog-varuje-pred-zvyhodnovanim-ockovanych-Muze-dojit-az-na-masakry-649467>, 26. 3. 2022).

obsahovaly názor obou stran. Kritérium propagandy či dezinformace se ale nacházelo v samotném titulku, které objektivitu podrývalo. Jedním z nich je článek³⁶, který v titulku varuje před ruskou vakcínou, což vyvolává domnění, že proti ní bude i článek postaven. Ten ale pouze informuje a nabízí názor z obou úhlů pohledu. Apelování na strach je vyvolané tedy hlavně titulkem, čímž může ale dojít k ovlivnění vnímání i následného textu. Apel na strach je obsahem i dalšího článku³⁷, kde anonymní důchodce podává své svědectví k očkování a jeho skoro smrtelných následcích po něm. Zde se opět objevuje i kritérium absence protistrany z důvodu, že je předkládáno vyjádření pouze jednoho z mnoha očkovaných seniorů.

Další téma, kterému se budu věnovat a které bylo na webu zmiňováno, je přímo onemocnění Covid-19 a jeho testování. Znovu i tady se ve všech článcích objevuje kritérium apelu na strach. Strach vyvolává třeba článek³⁸, který informuje o možnosti nakažení se nemocí Covid-19 od mrtvého člověka. Přesto se jinak článek jeví jako seriózní a nabízí více pohledů na danou problematiku. Zajímavý je článek³⁹, kde se kromě apelu na strach objevuje i kritérium absence protistrany, který má za obsah vyjádření herce Jaroslava Duška k nemoci. Článek apeluje na strach ne z koronaviru, ale tentokrát z jeho okolností, jako jsou vzniklé problémy v ekonomice, v soukromém životě apod. Strach z onemocnění a z následků pandemie budí i článek⁴⁰, který přirovnává situaci k válce. Obsahem textu je právě

³⁶ Rak (2021). nechat se očkovat ruskou vakcínou? Neznám nikoho takového. Vzpomeňte si na Pelíšky a lžičky z NDR, varuje oceněný komentátor. *Parlamentní listy*. 6. 2. 2021

(<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Nechat-se-ockovat-ruskou-vakcinou-Neznam-nikoho-takoveho-Vzpomente-si-na-Pelisky-a-lzicky-z-NDR-varuje-ocenovany-komentator-652940>, 29.3. 2022).

³⁷ Koulová, Zuzana (2021). „Buď chcípnu, nebo ne.“ Po vakcíně na kapačkách, málem zemřel. A lékaři? To byl zážitek. *Parlamentní listy*. 10. 2. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/kauzy/-Bud-chcipnu-nebo-ne-Po-vaccine-na-kapackach-malem-zemrel-A-lekari-To-byl-zazitek-653389>, 29. 3. 2022).

³⁸ nab (2021). Že se od zemřelého nemůžete nakazit? Šéf pohřební služby otevřeně popsal, co se děje s mrtvým nakaženým tělem. *Parlamentní listy*. 2. 1. 2021

(<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Ze-se-od-zemreleho-nemuzete-nakazit-Sef-pohrebni-sluzby-otevrene-popsal-co-se-deje-s-mrtvym-nakazenym-telem-649060>, 26. 3. 2022).

³⁹ mp (2021). Vsugerovaná pandemie, koronakrize je výplod! Herec Jaroslav Dušek převratně.

Parlamentní listy. 29. 1. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Vsugerovana-pandemie-koronakrize-je-vyplo-d-Herec-Jaroslav-Dusek-prevratne-652123>, 26. 3. 2022).

⁴⁰ AZy (2021). „Takhle nějak si představuju válku.“ Zdravotníci odpadli jeden za druhým. A pak i on. *Parlamentní listy*. 15. 2. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Takhle-nejak-si-predstavuju-valku-Zdravotnici-odpadli-jeden-za-druhym-A-pak-i-on-653983>, 29. 3. 2022).

ono srovnávání s válkou a dále je popisován kolaps v nemocnicích, který je zapříčiněn nákazou mezi lékaři, která jim brání ve výkonu práce. Na strach apeluje i článek⁴¹ kde jeden ze záchranářů popisuje pravidelné výjezdy pro covidové pacienty. Obsah článku je prezentován tak, aby budil co největší obavy z probíhající a nadcházející situace. Objevuje se zde i kritérium absence protistrany, protože není nabízen pohled z více stran. Když přejdu k tématu testování, následující článek vykazoval opět dvě nejčastější kritéria, kterým je apel na strach a absence protistrany. Obsahem⁴² je převyprávěný příběh ženy, která kvůli špatně použitému antigennímu samotestu musela podstoupit operaci nosní dutiny. Strach je ve čtenáři vyvolaný z testů, jelikož může vzniknout obava, že i jemu se může stát něco podobného. Předkládán je jen jeden takový případ, proto se zde nachází právě i druhé zmíněné kritérium. Testování zmiňuje i článek⁴³ informující o PCR testech, který naopak kritizuje ceny těchto testů, a který jako jediný z této kategorie nespĺňuje kritérium apelu na strach. Místo toho se zde ale objevuje motiv obětního beránka, kterým je vláda, jelikož může za vysoké ceny testů. Vláda je ale za viníka označována nepřímou, tudíž je zde propaganda velice dobře skrytá.

Dalším tématem, nebo spíše osobou, kterou se zde budu zabývat, jsou články propagující názory Jaroslava Flegra. Tyto články jsem vybrala z důvodu, že dostávaly o poznání větší prostor, než jaký se dostal jiným vědcům a jejich vyjádřením na téma Covid-19. Dalším důvodem je fakt, že Flegrovi názory se právě od mnoha jiných vědců výrazně liší, a v jiných médiích obvykle nedostává příliš prostoru. Ve všech případech se u těchto článků tedy objevuje jedno

⁴¹ mp (2021). Záchranář: Každých 10 minut výjezd. 3,7krát horší než Bergamo. Lidé, nastupte. *Parlamentní listy*. 25. 2. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Zachranar-Kazdych-10-minut-vyjezd-3-7krat-horsi-nez-Bergamo-Lide-nastupte-655163>, 29. 3. 2022).

⁴² mp (2021). Žena z Brna si chtěla sama udělat antigenní test. Nakonec jí museli operovat nosní dutinu. *Parlamentní listy*. 6. 2. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Zena-z-Brna-si-chtela-sama-udelat-antigenni-test-Nakonec-ji-museli-operovat-nosni-dutinu-653018>, 29. 3. 2022).

⁴³ mp (2021). Boj o PCR testy: Ministerstvo je nechce zlevnit. Byly by nedostupné. *Parlamentní listy*. 29. 3. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Boj-o-PCR-testy-Ministerstvo-je-nechce-zlevnit-Byly-by-nedostupne-658838>, 29. 3. 2022).

kritérium propagandy, kterým je absence protistrany. V prvním takovém článku⁴⁴ se Flegr vyjadřuje k vládě, kterou kritizuje za to, že nezvládla včas zajistit očkování a zmírnit šíření koronaviru. Upřednostňování jeho názorů nad ostatními je vidět i následném článku⁴⁵, který pouze kopíruje konverzaci pod jeho příspěvkem na Facebooku, kde se vyjadřuje k mutaci viru Covid-19. Následující článek⁴⁶ je zaměřený na testování antigenními testy žáků ve školách, které pan Flegr označuje za nedostatečné. Opět i zde viní vládu za špatně zvolené kroky, které nevedou ke zlepšení stávající situace. Hlavním aktérem je i v článku⁴⁷, kde zpochybňuje původ Covidu–19. I zde se jedná o prezentování pouze jednoho zaujatého názoru, kde je opět popírána dostatečnost antigenních testů a zastáván panem Flegrem názor, že koronavirus byl vytvořený v Čínských laboratořích, odkud unikl. Poslední takový článek⁴⁸ znovu kritizuje vládu. Sdělení informuje o ústupu Covidu–19, za které ale, podle Flegrových slov, nemůžeme vděčit vládě. Kritizuje vládu potom hlavně v tom, že nenaslouchá i názorům jiných vědců, jako je právě on sám. Ve Flegrových vyjádřeních se často objevovala kritika vlády, jež je v tomto případě možné označit za obětního beránka, kterého z nich Flegr vytváří. Jde tedy o další kritérium propagandy, které zde můžeme nalézt. Vládu často totiž označuje jako důvod, proč nebyla pandemie včas zastavena, jelikož nevolila správná opatření.

Kritiku si od tohoto webu často odnesla vláda už v předchozích sděleních, na což navazují i následující články. Hlavním tématem článků je tedy kritika vlády, ale

⁴⁴ Koulová, Zuzana (2021). Dan Landa. Pravda o krocích vlády. Profesor Flegr ví, co bude dál. *Parlamentní listy*. 11. 1. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Dan-Landa-Pravda-o-krocich-vlady-Profesor-Flegr-vi-co-bude-dal-649951>, 26. 3. 2022).

⁴⁵ AZy (2021). Mutace viru? Je to jinak, Flegr vnesl jasno, potopil Pekovou. *Parlamentní listy*. 13. 2. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Mutace-viru-Je-to-jinak-Flegr-vnesl-jasno-potopil-Pekovou-653858>, 26. 3. 2022).

⁴⁶ rak (2021). „Tak znovu a pro úplně blbě!“ Flegr se rozohnil. Blatného určitě nepotěší, co poslal mezi lidi. *Parlamentní listy*. 15. 2. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Tak-znovu-a-pro-uplne-blbe-Flegr-se-rozohnil-Blatneho-urcite-nepotesi-co-poslal-mezi-lidi-654131>, 26. 3. 2022).

⁴⁷ vef (2021). Vyřeší se to samo. Profesor Flegr rozsekal TV Nova. I Český lev by prošel. *Parlamentní listy*. 8. 3. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Mohlo-byt-sto-tisic-mrtvych-uderil-Flegr-Ted-se-to-bude-lepsit-ale-navzdory-vlade-ne-diky-ni-658204>, 26. 3. 2022).

⁴⁸ vef (2021). Mohlo být sto tisíc mrtvých, udeřil Flegr. Teď se to bude lépešit, ale navzdory vládě, ne díky ní. *Parlamentní listy*. 23. 3. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Mohlo-byt-sto-tisic-mrtvych-uderil-Flegr-Ted-se-to-bude-lepsit-ale-navzdory-vlade-ne-diky-ni-658204>, 26. 3. 2022).

také opozice. Společným kritériem propagandy u všech článků je motiv obětního beránka, kterým je buďto vláda nebo opozice. V prvním článku⁴⁹ je motiv obětního beránka velice dobře skryt. Obsah sdělení je postaven na vyjádření lékaře, který kritizuje nefunkčnost očkovací strategie. Viníkem je vláda, v tomto případě konkrétně Andrej Babiš. V článku jsou zastoupeny názory obou stran včetně vyjádření Andreje Babiše, tudíž lze propagandu stěží rozpoznat. Uzavření škol bylo častým terčem, ministr Plaga je napadán za svá rozhodnutí v následném článku⁵⁰, kde ředitelka základní školy vyjadřuje svůj nesouhlas s tímto rozhodnutím. Odvolává se na psychiku dětí, jejich zhoršené učící schopnosti a ochotu se učením zabývat, neřeší však otázku samotného koronaviru. Kritika vlády pokračuje i nadále. Další článek⁵¹ se zabývá výzkumem dopadů lockdownu a nošení roušek, které podle vědce, který výzkum prováděl, nemá vliv na šíření Covidu-19. Z textu vychází sdělení, že se koronavirus chová všude stejně, bez ohledu na omezení kontaktu, které česká vláda zavedla. Do této kategorie patří i článek⁵², kde autor informuje o proočkování mezi zdravotníky, která nedosahuje požadovaných výsledků. Na vině má být vláda, která nebyla schopna vytvořit očkovací centra. Přesto, že hlavní kritika byla cílena na vládu a její aktéry, další článek⁵³ výjimečně kritizuje také opozici. U tohoto případu byl kritizován Vít Rakušan, který vyjádřil nesouhlas s názorem bývalého ministra zdravotnictví Blatného. Podrývání autority Víta Rakušana Parlamentní listy umocňují tím, že

⁴⁹ mp (2021). „Dej ten mikrofon do h*jzlu!“ Očkování a covid: Bláznec! Co čekáte? Osobnost řekla pravdu. *Parlamentní listy*. 5. 1. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Dej-ten-mikrofon-do-h-jzlu-Ockovani-a-covid-Blaznec-Co-cekate-Osobnost-rekla-pravdu-649320>, 26. 3. 2022).

⁵⁰ Jma (2021). Vážený pane ministře, situace je vážná... Plagovi přišel dopis z jedné školy. Co se to děje se školáky? *Parlamentní listy*. 25. 3. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Vazeny-pane-ministre-situace-je-vazna-Plagovi-prisel-dopis-z-jedne-skoly-Co-se-to-deje-se-skolaky-658477>, 29. 3. 2022).

⁵¹ Kas (2021). Tvrdý lockdown jako kladivo na covid. Opravdu? Vědec, matematici i statistik si vzali do ruky data. A tady je výsledek. *Parlamentní listy*. 25. 3. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Tvrdy-lockdown-jako-kladivo-na-covid-Opravdu-Vedec-matematici-i-statistik-si-vzali-do-ruky-data-A-tady-je-vysledek-658454>, 29. 3. 2022).

⁵² mp (2021). Očkování? Děkuji nechci! Až 50 procent českých zdravotníků vakcínu odmítá. *Parlamentní listy*. 22. 1. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Ockovani-Dekuji-nechci-Az-50-procent-ceskych-zdravotniku-vakcinu-odmita-651237>, 26. 3. 2022).

⁵³ jav (2021). A pitev jste viděl kolik? Covid-mrtvol: Opozice jede na Blatného, ale stalo se nečekané. *Parlamentní listy*. 26. 1. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/A-pitev-jste-videl-kolik-Covid-mrtvol-Opozice-jede-na-Blatneho-ale-stalo-se-necekane-651663>, 26. 3. 2022).

vyzdvihují jeho vystudovaný obor učitelství, který nemá s medicínou nic společného, tudíž by neměl tématu rozumět.

Posledním tématem jsou protesty a zásahy. Toto téma nebylo zmiňováno ve velkém, ale z důvodu jejich emotivního zabarvení mi přijde jako podstatné je zde zmínit. Tři články, které zde představím, mají společná kritéria propagandy a dezinformací, čímž je apel na strach a dále motiv konfliktu. V jednom⁵⁴ z nich je ministr Plaga označován Václavem Klausem mladším za toho, kdo obětoval mladou generaci. Tyto slova zazněla na protestu, který byl pod organizací hnutí Trikolóra. Strach zde vyvolává nejistá budoucnost dětí. Motiv konfliktu je potom vyobrazen mezi vládními aktéry, a právě hnutím Trikolóra. Další z článků⁵⁵ tohoto typu informuje o demonstraci před domem Andreje Babiše. Už titulek splňuje první kritérium, kterým je apel na strach, jelikož zmiňuje možnost čipování při očkování lidí. Jedná se o slova demonstrantů, nikoliv o podložený fakt. Konflikt je zde vyvolán mezi vládou a běžnými občany. Stejně jako AC24 a Důležité 24, i tento web informoval o zásahu na muže bez roušky s plačícím dítětem⁵⁶ podobným způsobem. Obsahem článku je popis průběhu zásahu. Konflikt je vyobrazen mezi občany a policií a strach vyvolává způsob, jakým je o zásahu informováno.

V daném období od začátku ledna 2021 do konce března téhož roku se témata řešená tímto webem příliš neproměňovala. O tématech, které jsem zde představila, bylo informováno vcelku vyrovnaně napříč všemi třemi měsíci. Znaky propagandy a dezinformací nebylo v mnoha člancích lehké rozklíčovat hned z prvního přečtení, čímž se stává, že většina z nich působila seriózně. S tím je spojena i větší důvěra ze strany čtenářů v pravdivost informací. To dokazuje i fakt, že

⁵⁴ Vosáhlo, Jakub (2021). Vláda nám lže! Plago, otevřete školy, křičel Klaus ministroví do oken. Pak mu u vrat nechal tabuli se vzkazem. *Parlamentní listy*. 8. 2. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Vlada-nam-lze-Plago-otevrete-skoly-kricel-Klaus-ministrovi-do-oken-Pak-mu-u-vrat-nechal-tabuli-se-vzkazem-653245>, 29. 3. 2022).

⁵⁵ mp (2021). Demonstrace u Babiše s černou rakví. Dostane člověk při očkování nanočip? Policie informuje. *Parlamentní listy*. 3. 1. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Demonstrace-u-Babise-s-cernou-rakvi-Dostane-clovek-pri-ockovani-nanocip-Policie-informuje-649138>, 26. 3. 2022).

⁵⁶ nab (2021). VIDEO Gestapo? Muž bez roušky na zemi, dítě brečí, žena ho chová v náručí. To je Česko. *Parlamentní listy*. 10. 3. 2021 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/VIDEO-Gestapo-Muz-bez-rousky-na-zemi-dite-bre-ci-zena-ho-chova-v-naruci-To-je-Cesko-656828>, 29. 3. 2022).

Parlamentní listy patří k těm nejvíce důvěryhodným mezi čtenáři z dezinformačních webů, které české prostředí nabízí (Spurný 2019: 5). Důvěryhodnosti také dodává to, že autoři článků nejsou anonymní. Jsou zde sice použity zkratky jmen, ale po jejich otevření nás web přesměruje do sekce redakce, kde jsou všichni redaktoři webu vypsáni včetně jejich kontaktu. Co ale důvěryhodnosti na webu ubírá jsou titulky. Ty fungují často jako click-bait a to i v případě, kdy je obsah článku seriózní. Click-bait spočívá v návnadě ukrývající se již v titulku, která upoutává pozornost čtenáře a vyzývá k otevření. Cílem je vyšší návštěvnost a také finanční zdroje z reklamy (Nutil 2018: 3). Nejvíce užívaným kritériem propagandy a dezinformací v tomto období byl apel na strach, který byl obsažen ve více než polovině případů. Ve velké míře bylo nalezeno v člancích také kritérium absence protistrany a motiv obětního beránka.

8 ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo zhodnotit, jak vybraná česká internetová média informovala o tématu Covid-19 ve stanoveném období od 1. ledna 2021 do 31. března 2021. Hodnocen byl obsah článků publikovaných na webu AC24, Důležité 24 a Parlamentní listy. Teoretická část mé práce byla zaměřena na představení propagandy včetně krátkého historického kontextu, jejích znaků, kterými se vyznačuje, a nakonec na popis vybraných typologií propagandy. V druhé části jsem se zabývala definováním dezinformace a jejích charakteristických rysů, znaky dezinformačních webů a představením zmíněných, mnou vybraných, zpravodajských webů. K vyhodnocení, zda se v článcích objevují dezinformace a propaganda mi pomohla vybraná kritéria, které jsem si stanovila právě v teoretické části. Z analýzy je zřejmé, že všechny tři weby zapadají do kategorie dezinformačních webů a ve svých článcích, i když ne ve všech případech, užívají prvků propagandy.

U zpravodajských webů jsem sledovala témata spojená s pandemií Covid-19, která byla u jednotlivých webů nejvíce zmiňována. Nejvíce bylo na AC24 a Parlamentních listech informováno o vládních krocích, jednání vlády apod., kde se ve většině případech nejednalo o dezinformace ani šíření propagandy. Naopak web Důležité 24 nevěnoval příliš pozornosti takovému typu informací. Témata se u jednotlivých webů lišila, přičemž Parlamentní listy bych označila za jediné, které věnovaly přiměřeně stejný prostor všem tématům ohledně koronaviru. Weby AC24 a Důležité 24 se svou strukturou značně podobaly, což dokazuje zájem o podobná témata v jednotlivých měsících a potvrzuje to i přítomnost konspiračních teorií, kterým se začalo dostávat prostoru počátkem března 2021. Tento trend se ale neobjevuje na Parlamentních listech, kde naopak nebyl žádný z článků věnován konspiračním teoriím. Z analýzy tedy můžeme vidět, že mezi weby AC24 a Důležité 24 docházelo k vzájemnému ovlivňování a přizpůsobování článků. Nejvíce dezinformací a propagandy se vyskytovalo na webu Důležité 24, kde se jednalo o více jak polovinu článku ze stanoveného období. U webu AC24 se

jednalo o téměř třetinu obsahu, která byla tvořena dezinformacemi a u Parlamentních listů se jednalo pouze o několik málo případů.

Co se týče specifických rysů jednotlivých webů, tak nejlépe identifikovatelná dezinformace a propaganda byla na webu Důležité 24. Jedním z rysů webu je užívaný jazyk, který byl často neprofesionální a v některých případech až vulgární. Podobně je tomu s názorem autora, který danou informaci zhodnocoval často ze svého pohledu, čímž ubíral na míře seriózity zprávy. U článků na tomto webu docházelo mnohdy ke stupňování propagandistických praktik, kdy se ze začátku jevil článek jako relevantní, postupně se začalo objevovat obviňování nebo banalizování, a nakonec byl přidán i názor autora, kde se vyskytoval mimo jiné i vulgární jazyk. Zajímavé je, že články byly často podloženy zdroji, ty ale buďto pocházely z jiných dezinformačních webů, nebo byly informace z nich vybírány selektivně. I AC24 je nositelem propagandy a dezinformací, které nejsou těžko rozpoznatelné. Oproti předešlému webu se ale snaží vyvarovat vulgárnímu jazyku a přímému názoru autora, který sice články často obsahují, ale bývá lépe skryt. Většina článků tohoto webu postrádá zdroje, nebo pouze zmiňuje doménu, od které informaci přebírá, ale na konkrétní článek není odkázáno. Takovým zdrojem bývá u AC24 čteně využíván Aeronet. Mimo jiné tyto dva weby spojuje to, že u jejich článků je autor vždy anonymní až na několik málo výjimek. V případě, že se jméno autora u článku nachází, jedná se většinou o nespécifikovanou osobu, o které z webu nezískáváme žádné informace. Opakem jsou Parlamentní listy, které mají autora uvedeného u každého článku, jméno lze rozkliknout, čímž nás web odkáže i na náležité informace o autorovi. Jazyk je na tomto webu užíván profesionální a články jsou převážně seriózní s odkazy na zdroje. Propaganda je nejčastěji využita v titulku článku, který se příliš neslučuje s jeho obsahem, jelikož se snaží vzbudit pozornost a v tomto případě jsou někdy užívány i vulgarity a neprofesionální jazyk. V obsahu textu je potom jen podporována propaganda z titulku, která je ale velice nenápadná a pro čtenáře tedy nelehce rozpoznatelná.

Ze stanovených kritérií propagandy bylo u všech třech dezinformačních webů nejčteněji analyzovaným kritériem apel na strach a absence protistrany. Vzhledem k mému zaměření na ty články, které pojednávaly o tématu Covid-19, je pochopitelné, proč právě apel na strach čtenáře byl weby tak čteně využíván. Působit na emoce čtenáře a vyvolat strach je bezesporu jednodušší u témat, která pro společnost nejsou důvěrně známá, tudíž nemají většinou vytvořený jeden jasný názor, čeho tyto weby zneužívají. Pro dezinformace je nejdůležitější přilákat pozornost a přimět co nejvíce čtenářů věřit tomu, že jediný správný pohled je ten, který je zde předkládán. S tím souvisí kritérium absence protistrany, která by dávala možnost čtenáři si z informací vybrat a utvořit si vlastní názor, čímž by nedošlo k předání a šíření propagandy. Důvodem šíření propagandy a dezinformací je často jen motivace webu ke zvýšení zisků, kterou získávají skrze reklamy, tudíž se snaží získat co největší návštěvnost (Syravátka 2020: 4). Ze stanovených kritérií se nevyskytoval ani na jednom z nich motiv osobní oběti a motiv parodie, což je opět spojeno s tématem článků, které jsem si pro analýzu zvolila. Ve velké míře byl dále užíván motiv konfliktu a motiv obětního beránka, ostatní kritéria byla využita pouze výjimečně.

Na závěr bych chtěla dodat, že pandemie Covid-19 pohltila veškerý mediální prostor a stala se hlavním tématem téměř ihned od prvního výskytu této nemoci. Právě to zapříčinilo ale i zájem z dezinformační scény, které koronavirus poskytl příležitost zvýšení povědomí o nich. Důvodem bylo, že na tuto problematiku neexistoval žádný obecný názor či jedno jasné vysvětlení. Stalo se tak vcelku lehké přesvědčit skupinu svých čtenářů o tom že jediný, kdo zná správné odpovědi na dané otázky je web, který považují už dlouhou dobu za důvěryhodný. Následné zásluhy za šíření těchto zpráv už mají sami čtenáři, jelikož kvůli jejich sdílení pomocí e-mailů, sociálních sítí či třeba osobního kontaktu se články dostávaly mezi čím dál větší skupinu lidí. Troufnu si říci, že souběžně s koronavirem vznikl také větší rozmach dezinformací a stejně tak bych si dovolila předvídat, že tento trend by nadále pokračoval, nebýt současné situace a blokace většiny z nich. Blokace převážné části dezinformačních webů může přinést pozitivní dopad nejen

díky absenci článků, které jsou jimi vytvářeny, ale díky zvýšení povědomí o nich. Tím mám na mysli poučení čtenářů o tom, že veškeré informace, která jsou na internetu sdílena a internetovými médii publikována nemusí být v každém případě nositelem pravdy. Pokud blokáce dezinformačních webů přetrvá, bude to mít pouze kladný dopad pro současnou i budoucí internetovou mediální scénu.

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

AC24 (2021). *Hlavní stránka* (<https://www.ac24.cz>, 4. 3. 2022).

Alvarová, Alexandra (2019). *Průmysl lži: Propaganda, konspirace a dezinformační válka* (Praha: TRITON).

Bernays, Edward L. (1928). *Propaganda* (New York: Horace Liveright).

Cemper, Jan (2019). Dezinformační a „šmejdský“ web zpravy.dt24.cz. *Manipulátoři*. 5. 10. 2019 (<https://manipulatori.cz/dezinformacni-a-smejdsky-web-zpravy-dt24-cz/>, 23. 3. 2022).

Fellows, Erwin W. (1959). 'Propaganda:' History of a Word. *American Speech* 34 (3), s. 182–189.

Fetzer, James H. (2004). Disinformation: The use of false information. *Minds and Machines* 14(2), s. 231-240.

Ftorek, Josef (2012). *Public relations jako ovlivňování mínění* (Praha: Grada).

Ftorek, Jozef (2017). *Manipulace a propaganda* (Praha: Grada).

Gregor, Miloš – Vejvodová, Petra (2018). *Nejlepší kniha o fake news, dezinformacích a manipulacích!!!* (Praha: CPress).

Jowett, Garth S. – O'Donnell, Victoria J. (2011). *Propaganda & Persuasion. 5 ed.* (Washington DC: SAGE Publications Inc).

Krátká Špalková, Veronika a kol. (2021). *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény za rok 2020* (Praha: Evropské hodnot).

Lasswell, Harold D. (1927). The Theory of Political Propaganda. *The American Political Science Review* 21 (3), s. 627–631.

Máca, Roman (2019). *Fake news & 5G na českém internetu* (Praha: Institut pro politiku a společnost).

Malecký, Robert (2022). Ministerstvo vnitra varuje před Sputnikem. Boj za Kreml s českou stopou. *HlídacíPes*. 24. 2. 2022 (<https://hlidacipes.org/ministerstvo-vnitra-varuje-pred-sputnikem-boj-za-kreml-s-ceskou-stopou/>, 4. 3. 2022).

Manipulátoři (2019). *2 návody jak rozpoznat dezinformační článek*. 15. 4. 2019 (<https://manipulatori.cz/2-navody-jak-rozpoznat-dezinformacni-clanek/>, 2. 3. 2022).

Mull, Christian – Wallin, Matthew (2013). *Porpaganda: A Tool of Strategic Influence* (American Security Project).

NFNZ (2021). *Sputnik News* (<https://www.nfnz.cz/rating-medii/zpravodajske/sputnik-news/>, 4. 3. 2022).

NFNZ (2021a). *Parlamentní listy* (<https://www.nfnz.cz/rating-medii/zpravodajske/parlamentni-listy/>, 4. 3. 2022).

Nutil, Petr (2018). *Média, lži a příliš rychlý mozek: průvodce postpravdivým světem* (Praha: Grada).

Pratkanis, Anthony R. – Aronson, Elliot (2001). *Age of Propaganda. The Everyday Use and Abuse of Persuasion* (New York: W. H. Freeman).

Prier, Jarred (2017). Commanding the Trend: Social Media as Information Warfare. *Strategic Studies Quarterly* 11 (4), s. 50–85.

Pšeničková, Jana (2021). Zastavte reklamu na dezinformačních webech, vyzývá spolek Nelež. A firmy na to slyší. *Forbes*. 22. 12. 2021 (<https://forbes.cz/zastavte-reklamu-na-dezinformacnich-webech-vyzyva-spolek-nelez-a-firmy-na-to-slysi/>, 4. 3. 2022).

Reifová, Irena a kol. (2004). *Slovník mediální komunikace* (Praha: Portál).

Spurný, Martin (2019). *Výzkum veřejného mínění k problematice dezinformací* (Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění).

Sputnik (2022). *O projektu* (<https://cz.sputniknews.com/docs/index.html>, 4. 3. 2022).

Syrovátka, Jonáš a kol. (2020). *Dezinformace jako byznys* (Praha: Prague Security Studies Institute).

Táborský, Jiří (2020). *V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům* (Praha: Grada Publishing).

Taylor, Philip M. (2003). *Munitions of the mind: A history of propaganda* (Manchester: Manchester University Press).

Tudjman, Miroslav – Mikelić, Nives (2003). *Information Science: Science about Information, Misinformation and Disinformation* (Zagreb: Informing Science).

Žantovský, Petr (2016). *Politická komunikace – propaganda* (Praha: Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů).

10 RESUMÉ

This bachelor thesis deals with the issue of spreading disinformation and propaganda during Covid-19 pandemic in the Czech Republic. It focuses on Internet disinformation media, namely the AC24, Důležité 24 and Parlamentní listy. The thesis is divided into two parts. The theoretical part defines the basic concepts which are essential for the subsequent analytical part. It describes the theory of propaganda, its definition, characteristics and typology. Subsequently, there are the definitions of disinformation and disinformation media. The analytical part focuses on the content of said media.

The aim of the thesis is to determine whether AC24, Důležité 24 and Parlamentní listy spread disinformation or propaganda based on the analysis of the media. The criteria for analysis were defined in the theoretical part and were used to evaluate articles on the particular website.

Based on the analysis, it was determined that the media containing the most propaganda and disinformation is Důležité 24, where it was half of the articles from the given period and for AC24 it was one third of the articles. On the contrary, Parlamentní listy contained only a few cases of articles with propaganda, which was also well hidden in the text.